

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček zavodil: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Narodna znaša mesečno Din 25.—
Za inostranstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor:
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1.
Telefon št. 65.

Rokopis se ne vračaja. — Oglasi
po tarifu.

Prijateljska pogodba s Turčijo

Pakt o prijateljstvu in nenapadanju med Jugoslavijo in Turčijo je sklenjen. Dogovorjen je že popolnoma in sestavljen. Samo iz formalnih razlogov, ki se podrobno niso objavili, se bo pakt podpisal šele v sredi novembra v Beogradu.

Prijateljski pakt med Turčijo in Jugoslavijo je tedaj izvršeno dejstvo. Objava tega dogodka prav za prav ni vzbudila posebne pozornosti, niti pri nas, niti v inostranstvu. Pri nas je bila vsa javnost okupirana z občinskimi volitvami, za inostranstvo pa dogodek ne pomenja posebne senzacije. Naša kraljevina in Turčija sta namreč že dolgo v dobrih medsebojnih odnosih, da se posebna prijateljska pogodba nekako ni zdela potrebna. Med nami in Turki ni spornih zadev, saj nima več niti koščka skupne meje niti ni drugih sfer, kjer bi se našli in turški interesi križali. Saj je bila domala edina sporna zadeva vprašanje denarne odškodnine za one Turke, odnosno muslimane, ki so se iz naše države izselili v Turčijo. Ali taka vprašanja niso komplikirana, zlasti ko niti ne gre za velike zneske.

In tako moremo reči, da se je Turčija poslovila od Evrope zelo dostojno. Država, ki je še pred komaj 20 leti gospodovala v Bitolju in Skoplju, v Raški in Metohiji, in ki je še pred 25 leti tuje cesarstvo anektiralo njeno zemljo v Bosni, ono zemljo, ki leži danes v centralnem delu naše kraljevine, ta država je danes oddaljena od nas, kakor da je njena zgodovina že stoletja tuja naši. Kako naglo se izpreminjajo stvari in kako brz postajajo preteklosti nekatere zadeve, ki so bile še nedavno tako trda resničnost! Turčija se je vživela v svojo novo vlogo nad vse temeljito; pozabila je popolnoma na svoj nekdanji imperij in čuva samo ono zemljo, ki si jo je pridobila popolnoma, da jo sama obdeluje in samo ona živi na njej. Tako je mogla skleniti popoln in iskren sporazum z Grčijo, se je povsem sprijaznila z Bolgarijo in sedaj je dala formalnega izraza tudi prijateljstvu z Jugoslavijo, ki je prav tako obstojelo že ves čas, odkar je Kemal paša izvedel državni prevrat. Na evropsko stran je tedaj Turčija definitivno sklenila svoje račune. To se historični zaključek, ki ga krepko osvetljuje jugoslovensko-turški prijateljski pakt.

Razen pogledov v preteklost nam pakt odpira tudi razgled v bodočnost. Dasi le v majhnim kosom, je Turčija vendarle še vedno balkanska država in prihaja v poštev pri osnovanju balkanskega pakta. Sedaj se še bolj določno vidi, da morejo takemu paktu prihajati ovire samo še z bolgarske strani. Lepim manifestacijam jugoslovensko-bolgarskega zблиžanja, kakor jih je imel svet priliko videti še pravkar, so se naglo zoperstavile nasprotujoče tendence in nič ni bolj značilnega, kakor to, da so komični napadi na jugoslovenski mejni zopet sumljivo točno oživil. Morda bo jugoslovensko-turški pakt vendarle nekaterim ozkostrnim sofijskim politikom memento, da gre razvoj v konstruktivno balkansko politiko nevdružno naprej in da se vzhodni Evropi pripravljajo nove možnosti, velike možnosti, ki postavljajo stare spore v pozabo in gradijo na premagovanju preteklosti novo stavbo. Pridružiti se tej gradnji je imperativ za vse konstruktivno usmerjene faktorje in vedno bolj se kaže, da bo nosil škodo sam, kdor se upira in vztraja v negativizmu.

Na projektiranem črnorskem paktu je naša kraljevina neprimerno manj zainteresirana nego Turčija, ima pa do njega posredne odnose, saj je jakost Male antante zavisna tudi od tega, kako je s črnorske strani zasigurno Rumunija. Prijateljski odnosi s Turčijo in zavezniški z Rumunijo opredeljujejo naše stališče v tej smeri in onemogočajo, kar se nas tiče, vsakršne komplikacije. Prijateljski pakt s Turčijo pa prinaša tudi v tej smeri prikladno osnovo za nadaljnjo gradnjo.

Ko se bo v novembru podpisal v Beogradu jugoslovensko-turški pakt, bomo mogli reči, da se je zavalila skala pozabljenja na vso težko preteklost in da se je napravila osnova za ugodnejšo in mirnejšo bodočnost.

Turško-rumunska prijateljska pogodba

Pariz, 18. oktobra g. Včeraj sklenjena turško-rumunska prijateljska pogodba je v Parizu izvala živahno pozornost. Francoska javnost spremlja z veliko napetostjo in zadovoljstvom delovanje rumunskega zunanjega ministra Titulescu. Vtransigencant govori o koristnem delu, ki ga vrši Titulescu glede nove organizacije vzhodne Evrope. Sedaj ko je položaj v Zenevi posebno napet, je razveseljujoča ugotovitev, da se je v enem delu Evrope spoznalo, da se more mir zagotoviti le z lojalnim sodelovanjem in medsebojno podporo.

PORAŽENA OPOZICIJA SE TOLAŽI Z INTERPELACIJAMI...

Da bi olepšali svojo blamažo pri občinskih volitvah, so opozicijonanci vložili celo vrsto interpelacij — Odločen odgovor notranjega ministra — Odborene konvencije

Beograd, 18. oktobra. p. Današnja seja Narodne skupščine je zopet enkrat jasno pokazala, kakih sredstev se poslužuje opozicija, da bi zmanjšala svoj katastrofalen poraz pri občinskih volitvah. Kakor včeraj poslanec Lončarevič, tako so poskušali danes tudi drugi zastopniki neznatnih opozicijskih klubov z dolgimi govori in napadi zabrisati svoj katastrofalni poraz pri občinskih volitvah. Na današnji seji je notranji minister g. Žika Lazić postavil na laž vse njihove trditve o volilnem terorju. Opozicija seveda še nadalje bruhala ogenj in žveplo na sedanjim režim, ki pa je ravno pri občinskih volitvah dobil novo sijajno zaupnico. Zato je vse kar sedaj počenja opozicijonanci poslanci, samo mlatenje prazne slame in zapravljanje dragocenega časa, kajti s svojimi napadi le ovirajo delo Narodne skupščine, ki jo čaka baš sedaj obilo važnejšega dela na ureditvi gospodarskih in socialnih prilik v državi.

Zavržene izmišljotine opozicijskih interpelacij

Po odobritvi zapisnika je na današnji seji Narodne skupščine prvi povzel besedo notranji minister g. Živojin Lazić ter odgovoril na včerajšnje trditve poslanca Lončareviča in drugih opozicijskih govornikov, ki so kritizirali postopanje oblasti pri občinskih volitvah. Takoj v začetku svojega govora je označil vse njihove trditve za gole izmišljotine, s katerimi bi radi sedaj zmanjšali veličastno zmago jugoslovenske nacionalne misli ter uspeh politike narodnega in državnega edinstva. Na primerih iz interpelacije poslanca Lončareviča je g. minister dokumentarčno dokazal, kako neresničnosti trditve se poslužujejo opozicijonanci. Banska uprava savske banovine ni izdala prav nobenega razpisa, niti kake druge slične navedbe ali kakršnihkoli navodil, s katerimi bi navajala podrejene organe k protizakonitostim. Vse, kar je o tem trdil poslanec Lončarevič, je enostavno izmišljeno. Da ni bilo prav nikakih nezakonitosti in nikakega pritiska, je najboljši dokaz že samo dejstvo, da so zapisnike o volitvah na voliških povsod podpisali tudi predstavniki opozicijskih kandidatih list, ki so bili ves čas, od začetka pa do konca volitev, navzoči na voliških ter so skrbno pazili na to, da se ne bi vršile kake nepravilnosti. Nihče ne bi bil tako trdil, da bi predstavniki opozicijskih list molčali, če bi se volitve ne izvršile v red in pravilno. (Viharno pritrjevanje.) Namen vseh teh govorov in kritik, je naglasil minister g. Lazić, je samo ta, da bi zmanjšali efekt veličastne zmage, ki jo je dosegla pri svobodni inredelivni volitvi Jugoslovenske nacionalne stranke. (Dolgotrajno ploskanje in pritrjevanje zbornice.)

V svrhu osebnega pojasnila je dobil besedo narodni poslanec g. Nikola Nikić, ki je potrdil navedbe notranjega ministra glede banske uprave v Zagrebu, kljub temu pa se je v svojem nadaljnjem govoru izražal v novih kritikah in napadih, tako da mu je po večkratnih brezuspešnih opominih predsednik dr. Kumanudi napoved odzvel besedo.

Zavlačevalna taktika opozicije

Ker so opozicijonanci na ta način s svojimi prvimi obtožbami proti režimu na vse štiri pogoreli, so si izbrali novih žrtev svojih trditve, med nižjimi policijskimi organi. Tako je narodni poslanec dr. Kešeljevič, član Jugoslovenskega narodnega kluba, vložil novo interpelacijo na notranjega ministra o postopanju nekaterih policijskih organov pri občinskih volitvah in zahteval za svojo interpelacijo nujnost. V svojem govoru se je posluževal zopet istih trditve, kakor včeraj Lončarevič, kar je izzvalo pri večini burne proteste. Poslanci večino so hrupno in ogorčeno protestirali proti tej

zavlačevalni taktiki opozicije. V dvorani je nastalo tako hudo prerekanje, da je moral predsednik seje naposled prekiniti. Po zopetni otvoritvi se je kazoval predsednik poslanca Kešeljeviča z izključitvijo od petih seji.

Med drugimi je vložil tudi narodni poslanec Svetislav Hodžera, član Jugoslovenskega narodnega kluba, interpelacijo na notranjega ministra, v kateri obtožuje protizakonitega postopanja komandirja orožniške postaje v Moravčah, v kamniškem srežu. Tam je menda g. Hodžera prizkušal svojo srečo pri občinskih volitvah, a je žalostno pogorel. Tudi on je v svojem govoru iznašal trditve, ki so revoltilale vso skupščino, tako da mu je moral predsednik naposled odzveti besedo.

V nadaljnjem svojem poročilu je predsednik med drugim omenil, da je narodni poslanec Valjavec umaknil svojo interpelacijo na ministra za šume in rude g. Matić, ki je bila docela osebnega značaja. Po čitaniu večjega števila prošelj in pritožb je Narodna skupščina naposled prešla na dnevni red.

Važni gospodarski sporazumi

V imenu odbora, ki je proučil konvencije, je podal poročilo narodni poslanec g. Stevan Čirić. Odbor je razpravljal o naslednjih konvencijah: 1. trgovinski sporazum z Nemčijo; 2. likvidacija dvolastniških posestev z Bolgarijo; 3. dopolnilni trgovinskega sporazuma s Francijo; 4. naknadni trgovinski sporazum z Avstrijo; 5. konvencija o sistematizaciji imovinskih interesov višje pokrajine Istre z Italijo in 6. začasnii trgovinski sporazum z Grčijo.

Poslanec Čirić je v svojem govoru podčrtal važnost teh konvencij in obenem opozoril na važne dogodke v zunanji politiki, poudarjajoč pa, da sloopajo vsi ti dogodki v ozadje spricho velevažnega polovanja Nj. Vel. kralja in kraljice v balkanskih državah. V svojem nadaljnjem govoru je zlasti poudaril važnost trgovinskega sporazuma z Avstrijo, ki bo omogočil večji izvoz naših agrarnih pridelkov. V razčlenjevanju posebnih trgovinskih sporazumov je opozoril na razne težkote, ki se nepretrgano ponavljajo zaradi gospodarske politike posameznih držav. Ob koncu je apeliral na Narodno skupščino, naj sprejme predložene konvencije.

Ekspeze ministra trgovine

Trgovinski minister g. dr. Ilija Šumenković je v daljšem ekspezeju podčrtal pomen predloženih konvencij in orisal splošne gospodarske prilike, ki so bile merodajne za sklenitev teh gospodarskih sporazumov. V svojem govoru je med drugim naglasil, da je bilo lansko leto najbolj kritično in je tudi pri nas padel izvoz za skoro dve tretjini. Politika agrarnega protekcionizma je zlasti vplivala na poslabšanje izvoza agrarnih pridelkov. Vlada je storila vse, kar je bilo v njeni moči, da izboljša položaj. Povečanje izvoza pomeni pri nas obenem izboljšanje položaja kmeta, ki predstavlja 80 odstotkov celokupnega našega prebivalstva. To je osnova gospodarske politike vlade in Jugoslovenske nacionalne stranke. Z zadovoljstvom more ugotoviti, da so rodila prizadevanja vlade pozitivne uspehe. Naš izvoz se je v prvem polletju letošnjega leta že znatno dvignil in kaže še nadalje to tendenco. Z velikim naporom se je vladi posrečilo ohraniti aktivnost trgovinske bilance. V svojih nadaljnjih izjavah je g. minister opozoril na težkote pri trgovinskih pogajanjih in je zaključil svoj govor z zagotovilo, da ima vlada v mislih vselej in predvsem dobrobit širokih ljudskih slojev.

V debati se je oglašelo k besedi več govornikov. Poslanec Miljutin Lazarevič je v svojem govoru med drugim kritiziral, da se je pri pogajanjih z Nemčijo napravila velika napaka s tem, da je naša vlada pristala na klavzulo o največjih ugodnostih.

Madžari snubijo Bolgare

Sestanek Gömbösa, Kanye in Mušanova — Razgovori se bodo nadaljevali po povratku madžarskih državnikov iz Ankare

Sofija, 18. oktobra. AA. Madžarski zunanji ministrski predsednik in vojni minister Gömbös ter zunanji minister Kanye sta v spremstvu barona Apora, šefa političnega oddelka zunanjega ministrstva, in majorja Somogyja, Gömbösovega adjutanta, na potu v Ankaru prispela z brzim vlakom ob 11.50 v Sofijo.

Na sofijski postaji so madžarskega premierja in zunanjega ministra pozdravili predsednik bolgarske vlade Nikola Mušanov, vojni minister general Kišov, pomočnik zunanjega ministrstva Rađev z višjimi uradniki, šef govorne pisarne Drangarov, adjutant kralja Borisa polkovnik Panev in pooblašeni turški minister v Sofiji Tefvik Camil bej, italijanski poslanec in Sofiji Corra ter poročevalci madžarskih listov.

Po sprejemu sta se Gömbös in Kanye odpravila v spremstvu Mušanova v zunanji ministerstvo. Razgovori so trajali dobre pol ure, nakar so se madžarski gosti vrnili na postajo ter ob 13. nadaljevali vožnjo v Ankaru.

Gömbös je pred odhodom novinarjem izjavil: Med Bolgari in Madžari ni nikakih sporov. Mislim, da se bomo tudi v gospodarskih vprašanjih sporazumeli. Madžarski je mnogo do prijateljskega in bratskega razmerja z Bolgarijo. Ko se vrnemo iz Ankare, bomo imeli več priložnosti za razgovore.

Predsednik madžarske vlade Gömbös in zunanji minister Kanye se bosta na povratku iz Ankare dne 26. t. m. zopet ustavila v Sofiji, kjer ostaneta dva dni, nakar se vrneta v Budimpešto.

Minister dr. Šumenković je označil te navedebe za netočne. Poslanec Miljutin Stančević je opozoril na to, da so vse te pogodbe sklenjene pod silo gospodarskih prilik in da se jih zaradi tega ne sme meriti z istim merilom, kakor pogodbe v normalnih gospodarskih prilikah. Tudi on pa je mnenja, da bi morali delegati pri takih pogajanjih še bolj odločno štiti interese našega narodnega gospodarstva. Po kratki repliki ministra g. dr. Šumenkovića, ki je s stvarnimi podatki ovrgel nekatere netočnosti govornikov, je Narodna skupščina z aklamacijo odobrila pet predloženih konvencij.

Likvidacija obmejnih sporov z Bolgarijo

Posebej je Narodna skupščina nato razpravljala še o konvenciji glede dvolastniških posestev z Bolgarijo. Notranji minister g. Žika Lazić je podal kratek ekspeze, v katerem je podčrtal pomen te konvencije, ki obsega definitivno rešitev celega kompleksa obmejnih problemov med Jugoslavijo in Bolgarijo. Z zadovoljstvom je ugotovil, da so na ta način odstranjeni vsi prejšnji spori in tudi za bodočnost ustvar-

Hitler o „ženevski boleznii“

Nemška miroljubnost se kaže v pesimizmu za Društvo narodov — Hude angleške obdolžitve proti Nemčiji

Berlin, 18. oktobra. AA. Včeraj se je tu vršil sestanek voditeljev narodne socialistične stranke, ki katerem je Göbbels izjavil, da bo imel plebiscit 12. novembra svetovni pomen, ker bo dokazal, da Hitlerjeva vlada ni nasilna vlada, temveč le tomlače celote nemškega naroda. Končna zmaga je zagotovljena, če bo narodna socialistična stranka pokazala enako trdno voljo, kakor jo je doslej.

Na sestanku voditeljev stranke in milice je govoril tudi Hitler, ki je med drugim dejal:

»Boj za enakopravnost je stopil v odločilno fazo, toda ta boj se ne da ločiti od boja, ki ga bojuje nemško ljudstvo za svoje gospodarske povzdigo, za vsakdanji kruh. Pomirjenje svetovne politike je neobhoden pogoj za gospodarsko ozdravljenje. Velika zmota prejšnjih nemških vlad je bila, ker so mislile, da bomo imeli kakšne koristi, če bomo hodili na mednarodne konference brez enakih pravic. Te vlade so bolele, bi človek rekel, za »ženevsko boleznijo«, ki jih je delala pesjmita nasproti lastnemu narodu in optimiste za Društvo narodov. Jaz pa sem optimist za narod in pesimist za Ženevo. Nemčija ni nikoli tako ljubila miru kakor v trenutku, ko je obrnila hrbet neveseli atmosferi Ženeve. Ves nemški narod stoji za vlado, ko odgovarja na poniževalne predloge. Hočemo miru, toda ne bomo trpeli, da bi z nami ravnali kakor z manjvrednim narodom. Nemčija bo v zunanji politiki vztrajala na svojih pravicah z isto energično in neomajno odločnostjo. Vztrajala bo na zahtevi po enakopravnosti.

Ne čast, ne lojalnost nista prazni besedi. Nemčija hoče miru, samo miru, toda odločena je, da v bodoče ne podpiše nobene zveze in nobene konvencije, dokler ne bodo z njo ravnali kakor s sebi enakimi. Meje so, preko katerih ni mogoče iti, če naj bo človek vreden voditi svoj narod.

Naša volilna propaganda bo zelo resna, zakaj te volitve bodo dale nezpodbiten moralen dokaz in se bodo vršile za življenjske pravice naroda. Bolj nemara kakor kdorkoli drugi je narodno-socialistična Nemčija navezana na mir, zakaj narodno-socialistična ideja je obrnjena v notranjost, v narod in v vodstvo države ter odklanja zato vsako politiko osvajanja in zunanje imperializma; toda hkratu, ko smo odklonili politiko nasilja, bi smeli biti in bomo odločni prav tako braniti lastne pravice. Potrebno je, da se volilna kampanja narodne socialistične stranke koncentrirna na ta važna vprašanja in da pusti ob strani vse, kar ni bistvenega.

Hitler je nato naglasil, da moralo volitve dokazati svobodo narodnega socializma, in je dejal:

»Veliko delo notranje sprave našega naroda, ki ga je začel narodni socializem, se mora sedaj dokončati. Celu svojim nekdanjim nasprotnikom v notranje-političnih bojih hočemo pri tej borbi, ki se bo vršila za ves narod, ponuditi roko pod pogojem, da bodo tudi oni dokazali svetu čast in miroljubnost nemškega naroda.»

Svoj govor je zaključil Hitler s pozivom k notranji disciplini v stranki.

Konec nemških dežel

Pariz, 18. oktobra. AA. Berlinski dopisnik »Journal« je zvedel iz nononoma za nesl'vga vira, da nameravajo narodno-socialistični voditelji preurediti novi nemški državni zbor v svet voditelja države.

jena podlaga za mirno rešitev vseh spornih vprašanj. V debati je poslanec Mita Dimitrijevič naglasil velik pomen teh sporazumov za zблиžanje med Jugoslavijo in Bolgarijo ter za učvrstitev mirnega sožitja na Balkanu. Po njegovem govoru je Narodna skupščina tudi to konvencijo z aklamacijo sprejela, nakar je bila seja ob 13.30 zaključena.

Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 10. Na dnevnem redu je poročilo imunitetnega odbora.

Seja senata

Beograd, 18. oktobra. p. Zvečer ob 18.30 se je sestel k svoji seji tudi senat. Pred sejo se je vršila seja kluba senatorjev JNS. Seja senata je bila posvečena zgolj tekočim zadevam. Po odobritvi zapisnika se je predsednik g. dr. Pavelić v daljšem govoru spominjal med počitnicami umrlega senatorja g. Emile Gavrilu in mu posvetil tople besede, ki so jih poslušali senatorji stoji. Prečital je tudi pismo poljskih parlamentarcev, v katerem izražajo sožalje.

V svojem nadaljnjem poročilu je predsednik dr. Pavelić prečital pismo maršala poljskega senata, v katerem se zahvaljuje za bratski sprejem poljskih parlamentarcev v Jugoslaviji. Nato je bil prečitan ukaz o imenovanju senatorja dr. Petra Zeca. Senat je nato odobril poročilo verificacijskega odbora, v katerem se verificira mandat naslednika pokojnega Emile Gavrilu. Na njegovo mesto pride dosedanja smederevski župan Ljubomir Vidaković. Po rešitvi nekaterih finančnih zadev je bila seja senata zaključena. Prihodnja seja se bo vršila jutri popoldne. Na dnevnem redu so konvencije, ki jih je danes sprejela Narodna skupščina.

Če se ta reforma izvede, bo posebnega pomena, ker bo ta »Reichsführerrat« imel nalogo izglasovati novo ustavo in upravno reformo. Reforma bo temeljila na ukinitvi vseh dežel, vseh deželnih vlad in vseh državnih namestnikov. Nova Nemčija bo razdeljena na 20 okrožij. Druga naloga »Reichsführerrata« bo, izbrati Hindenburgu naslednika, če bi se želel svojemu mestu odreči.

Mussolinijeva prizadevanja

Rim, 18. oktobra. č. Italijanski ministrski predsednik si še nadalje na vso moč prizadeva, da bi razčistil položaj in pripravil teren za konferenco štirih velisil, ki naj bi se vršila v enem izmed severnih italijanskih mest. Uradna povabila za to konferenco pa bodo razposlana, ko bodo pokazali diplomatski razgovori konkretne uspehe. Italija želi, da bi se te konference udeležil tudi zastopnik Amerike.

Ženeva, 18. oktobra. AA. Vest iz Rima, da pripravila baje Mussolini sklicanje država podpisnic pakta štirih, so naletele med ženevskimi diplomatskimi krogi na veliko skepso. Ne da bi se spuščali v pravno stran vprašanja, po katerem je odhod Nemčije iz DN avtomatski pokopal pakt štirih in onemogočil njegovo izvedbo v sedanjih okoliščinah, naglašajo v krogih razorožitvene konference, ki so nasprotni takemu sestanku, da je odpor proti paktu štirih zadnje tedne znatno narastel. Izjava Zedinijskih držav 16. t. m. in nastop Rusije, Poljske in Turčije na zadnji seji splošne komisije kažejo jasno tendenco teh držav, da bodo nastopile proti vsakemu sklepu, ki bi ga sprejeli na sestanku, kakršnega imajo na umu v Rimu.

Izjava angleškega zunanjega ministra

London, 18. oktobra. d. Zunanji minister sir John Simon je snoči govoril po radiu o izstopu Nemčije iz Društva narodov in razorožitvene konference, pri čemer je obenem zavzel v imenu angleške vlade stališče tudi napram predčrtanijim izjavam nemškega zunanjega ministra Neuratha. Med drugim je dejal, da v Angliji nihče ne taji izredno težkega položaja, ki je nastal v odnosih med državami zaradi izstopa Nemčije iz Društva narodov. Zato noče ničesar izjaviti, kar bi moglo položaj še poslabšati. K bodočim razgovorom se bodo morale pritegniti tudi druge države, med njimi tudi nemška vlada. Še obstoječe razlike v naziranjih o angleškem razorožitvenem predlogu se morejo v toliko izravnati v mednarodnih razgovorih, da bi se ustvarile ugodne okoliščine za podpis razorožitvene konvencije. Lani so se veslele zaveze, da bodo Nemčiji priznale enakopravnost. Na tej izjavi vztraja Anglija še danes in ni nikoli odstopila od svojega stališča. Ustvarjen pa je bil nov položaj, in sicer zelo resen, ki sicer v ničemer ne izpreminja temeljnih načel, ki pa vsekakor vpliva na celin izvedbe razorožitve. Po nedavnih dogodkih v Evropi ni nobenega dvoma, da se je ojačilo čustvo nesigurnosti. V Evropi se je pojavilo čustvo nemira, kar povzroča v drugih državah nerazpoloženje za zmanjšanje oborožitve. Kaj pa je temu vzrok, vse vsakdo.

London, 18. oktobra. g. »Daily Telegraph« javlja, da bo angleško znanje ministrstvo objavilo vse dokumente, iz katerih je jasno razvidno, da je Nemčija v zadnjem času odkrito zahtevala oboroževanje ter postavila nove želje glede oborožitve.

Avstrijski problemi

Ost režima se obrača vedno bolj proti levi — Nervoznost v socialističnih vrstah — Agilnost avstrijskih monarhistov

Dunaj 17. oktobra.

Bozba druge Dollfussove vlade proti narodnosocialistični ofenzivi je izgubila precej na svoji ostrosti. Razni prevratni incidenti sicer niso prenehali, tudi vladna protiakcija za aretacijami, hišnimi preiskavami in podobnimi ukrepi se še nadaljuje. Toda izgleda, da je vse to postalo za Avstrije nekaj vsakdanjega, kar niti javnosti niti posameznikom več ne razburja. Najbolj se je to opazilo ob priliki hitlerjevskega atentata na kancelarja Dollfussa, ki bi bil ostal brez vsakega globljega učinka, ako se ne bi umetno eksploziralo za patriotsko agitacijo v tisku, z zahvalnimi masami in podobnimi sredstvi propagande.

Pri tem atentatu je najbolj zanimivo vprašanje atentatorjeve strankarske pripadnosti, in ko je v prvem trenutku radio razglasilo, da gre za socialnega demokrata, se je političnih krogov polastilo ono vznemirjenje, ki nastane vedno, kadar se pričakuje izrednih dogodkov; to pričakovanje senzacije pa se je takoj poleglo, ko je prišlo na dan, da je Dertill organiziran narodni socialist in da torej gre za enega izmed mnogih hitlerjevskih terorističnih poskusov.

Policijski tudi po atentatu ni posegla po nobenih ostrih sredstvih in niti splošno pričakovano izjemno stanje se ni razglasilo. Deloma je to navidezno hladnokrvnost vladnega aparata pisani na konto notranjega posojila, katerega ravnatelj rož potече šele 21. oktobra; glavni vzrok pa je nedvomno iskati v novi orientaciji vladnega kurza, katera se splošno pripisuje Starhembergovemu vplivu.

Danes je povsem jasno, da se ost režima vedno bolj obrača proti fronti leve. Znan je, da smatra Starhemberg za prvi in glavni cilj uničenje soc. demokracije. Že na znanem zborovanju v tednu katoliškega shoda je javno pozval Dollfussa, da napravi konec socialistični vladi na dunajskem rotovžu in od takrat s pomočjo svojih eksponentov v vladi neprestano pritiska na odločilni udarec. Kancelar od sedaj še okleva, vendar kaže vse na to, da je odkrita vojna med režimom in marksisti le še vprašanje časa.

Pa tudi na socialistični strani je videti, da zmage radikalnejša struja in da se samopremaganje stranke bliža svojemu koncu. Socialisti se dobro zavedajo, da od Starhemberga nimajo pričakovati nič dobrega, kakor od Hitlerja, in očitno začnejo brusiti meče. Izredna konferenca internacionalne strokovne zveze, ki je ta teden pod predsedstvom Walterja Citrineja zborovala na Dunaju, je bila sklicana — tako se zatrjuje — na prošnjo dunajskega socialističnega vodstva, da manifestira mednarodno solidarnost v boju avstrijskih marksistov proti fašizmu in da stori potrebne sklepe za njih podporo, če pride do odločilne bitke. V nedolžni obliki jubileja ma pomembnega pevskega društva v 9. okraju se je inscenirala ogromna manifestacija na kateri je govoril župan Seitz nad 60.000 organiziranim delavcem o borbi za svobodo in proti fašizmu. Pozornost je vzbudila izjava sekretarja mednarodne zveze Shevenelsa, ki je v

svojem pozdravnem govoru dejal: »Vi stelite, kar svet od vas pričakuje, mi pa bomo storili, kar pričakujete vi od nas.«

To pomembno napoved mednarodne solidarnosti je v avstrijskem tisku cenzura zadržala, toda vlada in javnost sta jo razumeli kot vojno napoved. Vlada je odgovorila s prepovedjo dostavljanja in kolportiranja centralnega glasila »Arbeiter Zeitung« in pripravila obsejne policijske ukrepe za izredni strankarski kongres marksistov ki je sklican za prihodnji teden. Organizirano delavstvo pa tudi ne drži rok križem. V vseh dunajskih okrajih, zlasti v delavskih predmestjih je prišlo do velikih socialističnih demonstracij, v Floridsdorfu je v dveh tovarnah spontano izbruhnila demonstrativni štrajki, ki so ga obratni zaupniki le s težavo lokalizirali. Vsa znamenja kažejo, da levičarsko delavstvo izgublja potrpežljivost in da se je dosežanja vzdržnost umaknila mrzlični nervoznosti, ki utegne priti do nevsedečnega izbruha, če se ne bo preudarnim krogom posrečilo ustaviti protisocialistične ofenzive, ki jo forsira Starhemberg.

Avstrofašizem pa nima opravka samo s marksisti. Krščanski socialisti so se očitno izrekli za ohranitev stranke, njih je dro »Bauernbund« pa je fašizem v vsej formi odklonil in vztraja na demokratskem stališču. Tudi delavske krilo odklanja fašizem in nedavno je bilvi minister Bachinger na shodu stanovske fronte v Gradcu javno povedal, da tudi predsednik republike Miklas stoji na stališču demokracije in ustavnosti.

Nacionalna stanovska fronta je zaradi svojega protifašističnega stališča zapustila vladno večino. Tako je velik del Dollfussove armade v diametralnem nasprotju s Starhembergom. Med obema taboroma pa koleba Dollfuss in očitno ne ve kako se naj odloči.

Aktuelna pa postaja v zadnjem času še en problem, ki ravnotako ali še bolj razkraja vladne vrste: — vprašanje povratka Habsburžanov. Od znane monarhistične demonstracije v Heinu, kjer je bila prečitana Otonova poslanica, avstrijski legitimisti vedno pogumneje dvigajo glavo. Na zunan je to posebno pokazala zadnje dni deputacija avstrijskih legitimističnih plemečev, ki se je poklonila bivši cesarici Ziti. Važnejše pa so priprave, ki se po trditvah informiranih političnih krogov, vršijo v vladnem taboru. Znan Dollfussova zaupnika dr. Schmitz in Schuschnig sta baje izdelala vsak svoj načrt nove ustave in v obeh se predvideva ukinitve protihabsburških zakonov iz leta 1919.

Schuschnigov načrt gre menda še dalje in ima v mislih ustoličenje habsburške vladarja kot »deželnega kneza« (Landesfürst) ker je naslov cesarja za miniaturno Avstrijo preveč visokodoneč. Ne ve se seveda, ali so taki načrti deležni Dollfussove sankcije, toliko pa je gotovo, da so štrije člani kabineta odkriti pristaši habsburške restavracije. Toda nasprotniki fašizma so ob enem tudi protivniki legitimistične akcije — in tako ima habsburška struja računati z odporom zlasti klerikalnih in nacionalnih kmetov.

Obsedno stanje v Avstriji?

Vlada namerava razpustiti socialdemokratsko stranko in, boječ se groženj s splošno stavko, obenem proglasiti obsedno stanje

Dunaj, 18. avgusta. r. Položaj v Avstriji je postal znova skrajno napet. Tokrat se Dollfussov režim ne čuti ogroženega tako zelo od narodnih socialistov kakor od socialnih demokratov, ki imajo v Avstriji še vedno zelo velik vpliv, zlasti v delavskih krogih. Vlada je skušala sicer z raznimi fiskalnimi ukrepi zlomiti njihovo moč na Dunaju, toda dunajski magistrat je pariral pritisk vlade s tem, da je naložena davčna bremena zvrnil na pridobitne kroge, v katerih ima režim glavno zaslobo.

V takih napetih odnosih med dunajsko občino in vlado je bil sklican na Dunaj izredni kongres socialdemokratske stranke, ki so se ga udeležili tudi odlični socialistični voditelji iz inozemstva. Na kongresu, ki je zasedal tri dni, so podrobno razpravljali o notranjepolitičnem položaju v Avstriji. V resoluciji, ki je vlada ni pustila objaviti, so napovedali, da se bodo z vsemi sredstvi uprli pofašistenju Avstrije ter v skrajnem primeru proglasili splošno stavko, s čimer so že enkrat strahovali klerikalni režim pred desetimi leti.

Zdi se pa, da je vlada prav tako odločna seči po skrajnih sredstvih, da stre socialistični odpor. Dollfussov zastopnik v vodstvu patriotske fronte, voditelj Heimwehra knez Starhemberg, je večerjaj na nekem zborovanju napovedal, da bo vlada že v bližnjih dneh razpustila socialdemokratsko stranko in imenovala na Dunaju in

v vseh ostalih občinah, kjer imajo upravo socialisti, vladnega komisarja. Če bi se socialisti upirali in morda celo poizkušali započeti splošno stavko, bo vlada nemudoma proglasila obsedno stanje.

Značilno za razpoloženje v vladnih krogih je dejstvo, da se vsi vodilni vladni listi, predvsem klerikalna »Reichspost«, zavzemajo za zopetno uvedbo smrtnih kazni ne samo za zločine iz koristoljublja, nego tudi za politične zločine. Kakor znano, je bila smrtna kazen v Avstriji pod prvim socialističnim režimom odpravljena. — »Reichspost«, ki se tako rada skandalizira nad drugimi, pri tem izrecno poudarja, da je to neobhodno potrebno za samobrambo države.

Budimpešta, 18. oktobra. č. Današnji »Mainap« poroča nekatere podrobnosti s socialno demokratskega kongresa na Dunaju. Tajnik druge internacionale dr. Fritz Adler je na kongresu med drugim predlagal, da se v znak svetovne simpatije za avstrijsko socialno demokracijo proglasi v vsej Evropi splošna stavka. Predlog je bil načelno sprejet. Ker pa so angleški socialisti demokrate obljubili le 100.000 funtov šterlingov podpore za stavko, drugi pa ničesar, so opustili misel o stavki ter se zadovoljili z javno ugotovitvijo simpatij vse socialne demokracije na svetu za avstrijske socialne demokrate.

Poset dr. Beneša na Dunaju

Dr. Beneš in dr. Dollfuss sta razpravljala o italijanski spomenici glede Podunavja in o poglobitvi gospodarskih odnosajev

Dunaj, 18. oktobra s. Dopoldne je prišel na Dunaj na povratku iz Zeneve v Prago češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Na postaji so ga pozdravili avstrijski kancelar dr. Dollfuss, jugoslovanski, češkoslovaški in rumunski poslanici. Dr. Beneš se je s kolodvora odpeljal v kancelarjev urad, kjer je imel dve uri trajajoč razgovor. Nato je dr. Beneš v spremstvu dr. Dollfussa posetil zveznega predsednika Miklasa, nakar se je v hotelu »Imperial« vršilo svečano kosilo.

Uradni komunikacije o razgovorih pravi: »Ob 11. dopoldne je češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš posetil zveznega kancelarja dr. Dollfussa. V daljšem razgovoru sta državnik razpravljala o raznih političnih in gospodarskih vprašanjih, ki zanimajo obe državi, zlasti o trgovinskih in političnih vprašanjih. Ministra sta se spoznavala, da se bodo na podlagi avstrijske želje pogajanja o dodatni pogodbi k trgovinski pogodbi čimprej pričela. V okviru

razgovora o splošnih trgovinsko-političnih vprašanjih se je izvršila tudi izmenjava misli o italijanski spomenici. Pri tem se je posnela cela vrsta vprašanj.

Ob 17. se je dr. Beneš z rednim brzim vlakom odpeljal v Prago. Dr. Dollfuss je z dr. Benešem stopil v salonski voz, kjer sta se oba ministra pred odhodom še dalje časa razgovarjala.

Uspeh norveških socialistov
Oslo, 18. oktobra. AA. Pri volitvah v parlament so konservativne stranke mnogo izgubile v korist socialistov, ki so dobili 69 mandatov, dočim so jih poprej imeli samo 47.

Poset ruske mornarice v Carigradu
Ankara, 18. oktobra. AA. V Carigradu je prispeła sovjetska eskadra treh križark, dveh rušilcev in treh podmornic. V carigradskih vodah ostane tri dni.

Razpust protidržavnih strank v ČSR

Praga, 18. oktobra. č. Po dolgih posvetovanjih, ki so trajala več tednov, je predložila češkoslovaška vlada parlamentu zakonski načrt o ukinitvi delovanja in razpustu političnih strank. Zakon je naperjen proti strankam in drugim organizacijam, ki delujejo proti državi.

Zakon razlikuje ukinitve delovanja prizadete organizacije ter njen razpust. V primeru, da se stranka razpusti, se razvejljivo mandati njenih članov v zakonodajnih in avtonomnih korporacijah, njeno imetje pa se zapleni v korist države in likvidira. V primeru pa, da se stranka prepove njeno delovanje, se uničijo le mandati njenih članov v zakonodajnem zboru, ne pa mandati v avtonomnih korporacijah. Njeno imetje se sicer zapleni, toda ne likvidira. Za člane razpuščenih in ustavljenih organizacij določa zakonski načrt uvedbo pisemske, brzojavne in telefonske cenzure, konfiscacije, policijski izgon in policijsko nadzorstvo. Enaki ukrepi so določeni tudi za udruženja, gospodarska društva in zadrage ter druge organizacije, ki poslujejo v okviru take stranke in katerih vodilna mesta zavzemajo člani razpuščenih ali ustavljenih strank. Nadalje določa zakon, da člani takih strank ne smejo nositi znakov, krojev in slično, da ne smejo organizirati javnih zborovanj itd. Zakon oblašča vlado, da deluje v njegovem smislu do 1. januarja l. 1935.

Oboroževanje Anglije na morju

London, 18. oktobra. g. Po sporočilih iz dobro poučenih krogov se mora za prihodnji proračun računati s velikim zvišanjem izdatkov za vojaške svrhe. Mornariško vojno in zrakovno ministristvo sta izdelali obširen program. Največ zahtev stavlja admiralitet. Med drugim je predvidenih tudi 25 novih križark, tako da bo imela Anglija, ko potече londonski dogovor, nad 50 prvorazrednih križark.

Protiameriški izgrede na Kubi

London, 18. oktobra. AA. »Daily Herald« doznava iz Havane, da so pri večeršnjih protiameriških izgrelih obstreljevali neko veliko newyorško tvrdo. Prav tako so se komunisti polastili neke sladkorne tovarne in jo postavili pod kontrolo delavcev. Preiskovalni odbor, ki ima nalogo proučiti Machadovo delovanje, je spoznal bivšega predsednika Machada za krivega umora in odredil zaplembo njegovih nepremičnin, ki jih cenijo na 5 milijonov funtov.

Izpremembe v poljski vladi

Varšava, 18. oktobra. s. Pred otvoritvijo jesenskega zasedanja Sejma pričakujejo, da bo poljski zunanji minister polkovnik Beck glede na politični položaj, ki je nastal po izstopu Nemčije iz Društva narodov, imenovan za ministrskega predsednika.

Za omiljenje davčnih bremen

Beograd, 18. oktobra. p. Dopoldne je ministriški predsednik dr. Sršić sprejel večjo deputacijo zastopnikov našega gospodarstva, predvsem trgovine, industrije in denarstva. V deputaciji so bili zastopniki vseh pokrajin, za dravsko banovino narodni poslanec Anton Krejčič, ravnatelj Kreditnega zavoda Tosti in tajnik Zveze industrijev inž. Suklje. Deputacija je opozorila ministrskega predsednika na nezdržan način obdavčevanja latentnih rezerv posameznih podjetij in na pretirano strogost davčnih organov. Predsednik vlade je deputaciji obljubil, da bo dal stvar preiskati in nepravilnosti odpraviti. Deputacija je posetila nato tudi še trgovinskega ministra dr. Ilijo Šumenkovića, kjer je bila prav tako ljubeznivo sprejeta. Minister dr. Šumenkovič je dalje časa razpravljal s posameznimi predstavniki o splošnih gospodarskih problemih in pokazal največje razumevanje za težnje in želje gospodarskih krogov. Deputacija je nameravala posetiti tudi finančnega ministra g. dr. Djordjevića, ki pa je ni mogel sprejeti, ker je že več dni bolan in leži v postelji.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe za letos?

Konferenca obrtniških zbornic
Beograd, 18. oktobra. p. Na poziv sarajevske obrtniške zbornice bo v nedeljo v Sarajevu konferenca zastopnikov vseh obrtniških zbornic in odsekov, na kateri bodo razpravljali o posameznih določbah obrtnega zakona in o obveznem socialnem zavarovanju obrtnikov.

Za poplavlence

Darilo Nj. Vel. kralja za poplavlence dravske banovine je bilo razdeljeno takole: sreskemu načelstvu Brežice 5000 Din, v Celju 15.000, v Gor. gradu 4000, v Kočevju 40.000, v Krškem 5000, v Laškem 3000, v Litiji 3000, v Ljubljani 10.000 in v Logatcu 5000 Din, nadalje mestnemu načelstvu v Ljubljani in v Celju po 5000 Din. V »Sklad osrednjega pomožnega odbora za poplavlence dravske banovine« so darovali: Hranilnica in posojilnica Sv. Tomaž pri Ormožu 300, Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta, Ljubljana 200; dr. Zvonko Zemljič, drž. pogr. veterinar, Vel. Kikinda 200. Emil Berger i sin, Bjelovar 100; osnovna šola Sv. Marko niže Ptuja 60; osnovna šola v Kančevcih, p. Krizevec, Prekmurje 50; šolski upravitelj Rustja Josip, Artič pri Brežicah (zbirka učiteljstva) 45, Maširevič M. Marija, učiteljica Conopolja, dunavska banovina 25 Din. Nadalje so darovali še: Privil. agrarna banka, Beograd 25.000 Din, uslužbenici mestnega načelstva, Maribor 3500, osnovna šola, Sv. Rok ob Sotli 250 Din, narodna šola Centiba 115.50, okrajno sodišče v Kočevju 62, Kmetijska poskusna in kontrolna postaja, Maribor 30, oddelek finančne kontrole v Kozjem 25, Leon Patik, Radovljica 20 Din.

Pred volitvami v Delavsko zbornico

Kdo sme voliti

Se danes ali mnogi volilci niso na jasnem, kdo sme voliti pri volitvah v Delavsko zbornico. Zato ponavljamo določbo volilnega reda, ki pravi: »V volilne imenike se morajo vpisati vsi delavci in nameščenci brez razlike spola, ki so do dneva razpisa volitev zavarovani proti boleznim pri ustanovah za zakonsko zavarovanje delavcev na podlagi stanja prijave na dan volilnega razpisa in plačujejo za Delavsko zbornico odrejeno določilo.«

Volitve so bile razpisane dne 16. avgusta. Kdor je bil torej ta dan vpisan pri bolniški blagajni Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu ali pri »Merkurju«, ima pravico voliti. Volitje tudi vse ženske, ki so bile zavarovane na dan 16. avgusta 1933 pri bolniški blagajni.

Volilci in volilke se še pred volitvami lahko informirajo, ali so v volilnem seznamu. Obrnejo naj se na tajništvo Narodno strokovne zveze v palači Delavske zbornice, telefon 20-77, ki jim bo radevolje povedala, če so v volilnem imeniku.

Tudi gospodinjске pomočnice volijo

Na prejšnjem vprašanju odgovarjamo kar na tem mestu. Kar velja v gornjih navodilih za volilce, velja tudi za gospodinjске pomočnice (kuharice, sobarice, služkinje itd.). One morajo biti po zakonu obvezno zavarovane zoper bolezen in imajo tedaj volilno pravico. Vse one gospodinjске pomočnice, ki so bile do 16. avgusta v službi in zavarovane pri bolniški blagajni, imajo volilno pravico. Te pravice naj se vse volilke v polni meri poslužijo in naj vsaj pri teh volitvah uveljavijo svojo enakopravnost. Vse naj gredo na volilne in voliljo listo nacionalnega delavstva, na kateri kandidirajo tudi njihove zastopnice. Lista nacionalnega delavstva ima plavo glasovnico.

Pripravite kolesarske odseke!

Krajevne agitacijske odbore opozarjamo, da so volilci po ogromni večini močno oddaljeni od rednih volilšč. Agitacijski odbori bodo morali na dan volitev obiskati markikaterega volilca in ga privabiti na volišče. To se ne bo dalo opraviti drugače kakor s kolesarji. Zato naj si vsak krajevni agitacijski odbor pripravi poseben odsek kolesarjev, ki bo vršili ta dan volitve službo agitatorjev. V vsakem okraju se bo do naših kolesarjev, ki bodo radi stopili v

Minister Pucelj o polomu klerikalne politike

Ljudstvo v dravski banovini je izgubilo vero v nezmotljivost in nepremagljivost Koroščeve politike

Beograd, 18. oktobra. r. Današnje »Vreme« objavlja izjavo, ki jo je dal njegovemu uredniku ministar za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivan Pucelj o izidu občinskih volitev v dravski banovini. G. minister je med drugim izjavil: »Bil sem eden izmed onih slovenskih politikov, ki se je veselil razpisa občinskih volitev v dravski banovini. In, kakor vidite, nisem se varal! Do 15. oktobra so mogli dr. Koroščevi punktašči vsaj do neke mere s svojo abstinenčno varati nepoučeno javnost, da imajo v narodu še vedno močno zaslobo, pri občinskih volitvah pa so se Koroščevi punktašči odločili, da otvorijo najostrejšo borbo i potom cerkve i potom spovednice, poslušajoč se pri tem tudi vseh cerkvenih organizacij. Razen tega so zlorabljali za brezobzirno borbo tudi svojo zadržano organizacijo, predvsem kreditne zadrage. Toda pri vsem tem je bilo lepo število duhovnikov tudi na strani nacionalne fronte. Zlasti v začetku volilne borbe je bilo mnogo duhovnikov za kompromisne liste med klerikalci in predstavniki Jugoslovske nacionalne stranke. Toda v njihovih vrstah so zmagali laični elementi iz bivšega vodstva SLS in harangirajoč mase, so dosegljali baš nasproten rezultat, tako da so s svojo punktaško politiko popolnoma skrahirali. Pozabili so, da gre zgodovina svojo pot, da so se časi izpremenili in da ljudstvo že davno izgubilo vero v nezmotljivost in nepremagljivost Koroščeve politi-

ke. Vsa njihova teroristična sredstva niso nič pomagala. Nič jih ni moglo rešiti pred porazom. S posameznimi volišči se slišijo kakor junaške pripovedke iz minulih vojn, kako zavedno se je ponašal jugoslovanski, nacionalno orientirani slovenski kmet proti nedavnim svojim politično - klerikalnim varuhom. Prav posebno hud poraz je zadel vodstvo bivše SLS še zaradi tega, ker so odklonili vsak kompromis in vsako ponudbo za složno delo. Prav zaradi tega jih je ljudstvo 15. oktobra sodilo in tako strahno obsodilo. To je vzrok, zaradi katerega so bili naši nasprotniki 15. oktobra tepeni. Sedaj imajo hud političen glavobol. Če bi se mogle v dravski banovini občinske volitve ponoviti, sem prepričan, da ne bi niti eden klerikalni kandidat mogel pridobiti volilcev in niti eden punktaški volilec se ne bi več pokazal na volišču. V dravski banovini, pa tudi izven nje, je obstajalo napačno prepričanje odnosno bajka, da je politični vpliv dr. Korošca na volilce tako močan in za vse večne case siguren, da ga ne bo nihče nikoli mogel izpodrinuti. 15. oktober ni samo porušil te bajke, marveč je to mnenje s koreninami vred pogazil. Srečni smo, da smo imeli volitve, ki so na tako nedovnem način jasno in glasno dokazale, da se je prebudil narodni genij ter da je triumf nacionalne ideje tudi v dravski banovini izven vsakega dvoma. Volitve pa so tudi pokazale smernice, po katerih nam je hoditi in kaj nam je storiti.

Trst se brani priseljevanja

Trst, 17. oktobra
Da življenje dandanes v Trstu ni lahko, je »Jutro« že ponovno pokazalo v svojih tržaških dopisih. Stvar je razumljiva vsakomur, ki je kdaj živel v Trstu in gledal, kakor današnji njegovi gospodarji dan za dnem samo jemljejo, ne da bi kaj dajali. Jasno je tudi, da v takih razmerah Trst ni več ona »obljubljena deželca« za ostalo primorsko prebivalstvo, kakor je bil nekdanj. Dočim je prej vse sililo s kmetov v Trst, je sedaj ta pritok podeželskega prebivalstva popolnoma izostal. Le slovenske služkinje še prihajajo, ker jim Tržačanje, pa naj pripadajo katerikoli narodnosti, še vedno dajejo prednost pred vsemi drugimi. Dasi so na življenjske razmere v Trstu take, da nikakor ne vabijo domačega primorskega prebivalstva v mesto, se vendar v Trstu še žuti priseljevanje iz drugih italijanskih krajev, kjer je življenje pač še težje; Trst se tamkaj še vedno smatra za ono »Kaliifornijo«, kakor je bil nekdanj res za tisoče in tisoče doma stradaljivih »renjnikov«. Da je to priseljevanje silno neprijetno domačemu prebivalstvu, ki se samo borijo z vse večjo brezposelnostjo, je razumljivo. Vedno bolj ogorčene pritožbe proti temu doseljencem so dale tržaški prefekturi povod, da je izdala zelo stroge odredbe proti priseljevanju. Seveda pa v teh odredbah ni nikjer rečeno, da se nanašajo na »renjnikole«, in se more tudi misliti, da se bodo v vsej otrogosti pač uporabljale samo proti priseljevanju domačega prebivalstva jugoslovske narodnosti, dočim se bo napram »renjnikolom« pač gledalo skozi prste. Otok, ki ga je izdala tržaška prefektura, določa, da si mora vsak, kdor se hoče preseliti v Trst, preskrbeti predhodno privolenje (smuła otač) demokratskega oddelka tržaške kvesture (policijskega ravnatel-

stva). Izvzeto je samo osebje javnih uradov in inozemskih konzulatov ter duhovništvo. Ako se kdo drugi priseli brez kvaternega privolenja, ga ta odpravi v njegovo domovinsko občino po odgoni. Prepovedano je oddajati in najem ali podnajem stanovanja priseljenecem, ki se ne izkažejo s potrdilom, da imajo dovoljenje za bivanje v Trstu. Tudi posredovalnice za delo ne smejo sprejemati prošnji za delo od takih priseljenecv, obenem pa morajo naznanjati kvesturu brezposelne osebe, ki niso pristojne v tržaško občino.

Kakor že rečeno, je ta odlok izzvalo priseljevanje »renjnikov«, toda izvajal se bo prav gotovo v prvi vrsti in najbrž tudi izključno le proti domačemu jugoslovskega prebivalstvu in morda le tu pa tam proti kakemu še ne popolnoma pofašičenemu Furlanu. Oni drugi si bodo že znali zagotoviti kvaterno dovoljenje, ki bo gotovo vedno na razpolago tudi vsem tujim, ki so v zvezi z raznimi Paveliči in Perčeci in so svojo rovarko centralo premeslili z Reke v Trst. Zlasti pri takih tržaška kvestura ne bo samo gledala skozi prste, temveč bo popolnoma zamižala. Zanje je pač dovolj »resnih razlogov«, da se jim da privolenje za priselitev.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno, nestalno, mestoma deževno, hladno in vetrovno. — Situacija večeršnjega dne: Depresija je prodrla z Atlantskega oceana na kontinent. Nad južno Evropo se je tvoril sekundarni ciklon, ki je v Prjmorju povzročil burjo. Spričo take izobarične razdelitve se je vreme v južni Evropi poslabšalo. Dunajska vremenska napoved za četrtrek: Oblačenje negotovo, vendar ni nobene nevarnosti slane.

Fino perilo,
priprosto perilo
..ali vselej čisto
je perilo

ST.1.8-35

S SCHICHTOVIM
TERPENTINOVIM MILOM
PRISTNO SAMO Z ZNAMKO "JELEN"
... ZA NAMAKANJE PERILA "ŽENSKA HVALA"

ni vrednosti 50.000 Din, vendar jo takrat imel še toliko sreče, da je dobil večino ukradenih stvari nazaj in tako ni utrpel prevelike škode. Sedajni vlom pomeni zanj v primeru, da se policiji ne bo posrečilo prijeti vlomilcev, ki so v zadnjih 14 dneh izvršili že celo serijo posrečenih vlomov z bogatim plenom, popolno katastrofo. Senzacionalni vlom je povzročil med prebivalstvom precej razburjenja in strahu.

Ljubljana za gladujoče rudarske otroke

Ljubljana, 18. oktobra
Aktijski odbor za pomoč gladujočim rudarjem vrši te dni v Ljubljani široko zasnovano akcijo, katere namen je predvsem, dobiti vsaj najnujnejših sredstev za rudarsko mladino, ki jo je brezposelnost v revirjih pač najbolj katastrofalno zadel. Aktijski odbor se je po dopisnici, ki jo je priložil dnevnikom, obrnil na vse ljubljansko prebivalstvo, naj po svojih močeh daruje kose odložene obleke, obutev itd.

Vključno temu, da so ljudje ob zmerom bolj pogostih podobnih nabiralnih akcijah že precej izčrpani, je odziv na prošnjo še zadovoljiv. Vsak dan prihajajo vabila na odbor, naj se njegovi sodelavci zgledajo na dom po pakete. Javnost je v prošnji menda prezrla samo to, da bi odbor želel predvsem obleke in obutev za otroke, ki so najrevnejši med revnimi. Aktijski odbor pa, da bodo dobri ljudje še enkrat pobrskali med šaro doma in bodo razen stvari za odrasle, ki so prav tako potrebne, darovali tudi kaj malega za male.

Z nabiralno akcijo v zvezi se bo v soboto zvečer vršil v Unionu velik rudarski koncert, na katerem bodo nastopili pisatelj Mrzel z uvodno besedo, pesnik Klopčič z recitacijo, pevski zbor trboveljskega »Zvona« pod vodstvom g. Molla, pianist prof. Ciril Ličar in trboveljski slavci. Kulturna in socialna dolžnost Ljubljane je, da se koncerta, katerega čisti dobiček je namenjen podpori bednih rudarskih otrok, udeležijo v kar najlepšem številu.

Naši kraji in ljudje

Kongres slovanskih žen v Beogradu

Nj. Vel. kraljica Marija je v dvorcu na Dedinju sprejela dame iz slovanskih držav in se z njimi dalje časa pristrčno razgovarjala

Jedinstvo slovanskih žen je v torek zaključilo svoj kongres. Sprejeta je bila resolucija z naslednjimi glavnimi točkami: posamezne slovanske države naj pošiljajo druga v drugo učitelje in profesorje v svrhu boljšega spoznavanja razmer; glavni slovanski listi in časopisi naj se udomačijo po vseh kavarnah, klubih, čitalnicah, srednjih šolah in univerzah. Gledališča naj gojijo slovanski program; diletantski društva v manjših mestih naj igrajo izključno slovanske komade. Prevaja naj se največ iz slovanskih jezikov; vršijo naj se predavanja o slovanskih državah, za kar naj se izkoristi tudi radio; zamenjavajo naj se slovanski filmi. V vsaki srednji šo-

li naj se obvezno poučuje kak slovanski jezik in ena ura v tednu naj se posveti izključno slovanskim vprašanjem. Knjižarne naj imajo v zalogi vse publikacije, liste in knjige, ki jih izdajo ženske. Prirejajo naj se koncerti slovanske glasbe in prireditve v narodnih nošah za odrasle in za otroke. Matere naj vzgajajo svojo dečo v ljubezni do vsega Slovanstva. Vse članice Jedinstva bodo poslej nosile enotne značke. — Po zaključku kongresa so se delegatke poklonile grobu neznanega junaka na Avali, naslednji dan pa odpotovale proti Jadranskemu morju. Kakor smo poročali, pridejo tudi v Ljubljano in v Maribor.

na italijansko zunanje ministrstvo. Mati gospa Dedkova je podpisala prošnjo in vlogo na naše zunanje ministrstvo, ki je gotovo tudi storilo svoje in je o zadevi obveščeno naše poslanstvo v Rimu. Graditelja ogromnega, modernega carinskega skladišča na Karadjordjevem pristanišču tik pred nosom Reke, enega najuglednejših jugoslovanskih gradbenikov, ki se je zaradi dragocenosti časa redno posluževal poti z avtom preko Italije na Sušak in se je mimogrede izpozabil samo toliko, da je fotografiral italijanske vojake, ki so na poljski kuhinji gotali makarone, moža, ki je živel samo za dom in za svoje podjetje, hčejo Italijani zamenjati z nekim Parenzanom, ki je pri nas pravomočno obsojen zaradi vohunstva na 12 let robije. Poleg tega držijo v ječi povsem nedolžnega šoferja Lojzeta Bešterja, da niti ne govorimo o avtomobilu, ki so ga zaplenili in morda razdejali, gotovo pa prebrskali do zadnje špranjice.

Nepopisna je tuga matere gospe Dedkove, ki v joku prebije cele dneve in noči. Lahko pa si je tudi zamisliti razpoloženje nekrievne inž. Franja Dedeka, s katerim so pretrgane vse zveze in ne more niti prav slutiti, ali in kaj se je pri nas zanj ukrenilo. Breme skrbi pri velikem podjetju je na ramenih zglede skrbnega prokurista Ivana Podlesnika, ali vendar gotovo tudi šefa tam za mejo tarejo brige zaradi tolike izgube časa in iniciativnosti.

Po celem mesecu mučne nezvestnosti je vendarle prišlo nekaj upanja, da bo zadeva v kratkem rešena. Zdej se vsaj več njegovo bivališče. Italijanski oblastniki, ki so se sprva delali povsem nevedni, so končno le priznali, da je bil inž. Dedek po aretaciji na Reki že naslednji dan prepeljan v Trst, od tam pa so ga oddali s šoferjem Lojzutom Bešterjem vred v Koper, kjer je zdej interniran.

Ob grobu Ivana Romolda

Slovenjgradec, 18. oktobra

Ko je pred dnevi zaplapolala raz tukajšnje sresko sodišče črna zastava, se je hitro razširila po mestu vest, da je sodni svetnik g. Ivan Romold, starešina tukajšnjega sodišča, umrl v slovenjgraški bolnišnici. G. Ivan Romold se je rodil leta 1879. v Vodicah v Istri, odkoder se je njegov oče preselil v Kranj, kjer je sin Ivan obiskoval osnovno šolo. Po dovršeni gimnaziji je Ivan študiral pravo na Dunaju. Kot akademik na Dunaju se je vneto udeleževal v naprednem akademskem društvu »Slovenija«. Ko je leta 1904. dovršil pravne nauke, je kot odvetniški koncipient stopil v pisarno advokata dr. Slanca v Novem mestu. Vendar ga je bilj mikala sodna služba, v katero je stopil leta 1906. Pripravniki in avskultantsko dobo je prebil v Ljubljani; ko je dovršil sodni izpit, je bil premeščen k sreskemu sodišču v Radovljico, nato bil imenovan za sodnika v

Mokronogu, kjer je služboval devet let. Leta 1919. je bil kot vodja sodišča poslan v Velike Lašče, od tam pa je bil imenovan za sodnega predstojnika v Slovenjgradu, kjer je nastopil službo 3. februarja 1921 in jo vršil vestno do svoje prerane smrti.

Elitni kino Matica

Telefon 2122

Ako se hočete dobro nasmejati, ogledjte si

Glas srca

zvočna opereta ljubezni, dovtipov in smeha.

GUSTAV FRÖHLICH
MARIA SOLVEG
ROBERT STOLZ
GEZA VON BOLVARY
PAUL KEMP

Predstave ob 4., 7% in 9% zvečer.

Velik nočni vlom sredi Maribora

Maribor, 18. oktobra

V noči od torka na večer je bil izvršen sredi mesta, takorekoč na najprometnejšem kraju Maribora, na Grajskem trgu skrajno drzen vlom, pri katerem so vlomilci odnesli krassen plen. Ko je večeraj zjutraj prišel urar in optik Josip Peteln pred svoj lokal na Grajskem trgu in odklenil nizko železno ograjo, visoko komaj 1,50 m, je takoj prestrašen opazil, da je imel ponoči v svojem lokalu nezaželjene goste. Vrata so bila namreč odklenjena, očitno z vetrohom, predali v prodajnih mizah pa so bili vlomljeni in izpraznjeni. O vladu je bila takoj obveščena policija, ki je napravila podroben ogled na licu mesta. Vlomilci so bili pa pravi mojstri, ker niso pustili za seboj prav nobenih sledov ali prstnih odtisov.

Lastnik lokala Peteln je ugotovil, da so mu vlomilci odnesli 32 moških ur, od teh 2 mu zlata, 6 srebrnih in 24 nikljastih, dalje okrog 30 ženskih zapetnih ur iz doubleja in srebra, 20 moških zapetnih ur, med rjimi je bila 1 zlata in več srebrnih. 50 zlatih moških in ženskih verižic, 100 moških in ženskih verižic iz double-zlata, 60 srebrnih verižic in 8 srebrnih cigaretnih doz. Skupna vrednost pokradenih predmetov znaša okrog 60.000 Din. K sreči so bili dragulji in prstari v železno škatljico Peteln ni bil zavarovan proti vladu, ker je zaradi visokih premij letos ok novem letu opustil plačevanje zavarovalnine. To je že druga njegova slična nezgoda. Pred nekaj leti mu je pokradla nek a'egova prodajalka razne zlatnine in ur v pribli-

Neznan požigalec

Zenavljje, 18. oktobra

V nedeljo zvečer je nebo zažarelo nad Zenavljami. Goreti je začelo za gospodarskim poslopjem župana Balleka, kjer je bila zložena slama, pripravljena za kritje strehe. Plameni so z vso naglico objeli vse gospodarsko poslopje, tako da so komaj še rešili živino. Na pomoč so prihitela štiri gasilna društva, ki so se lotila omejevanja ognja.

G. Ballek je bil župan v Zenavljah skoraj 30 let in si je gotovo v izvrševanju svoje službe nakopal sovražnika, ki mu je zdej ob koncu njegovega županovanja zažgal streho nad glavo. Pripravil ga je ob vse in vsa družina je pahnjena v največje siromaštvo. Vsi občani sočustvujejo s pogorelcem in zahtevajo, da uvedejo oblastva najstrožjo preiskavo, da se izsledijo zločinci. Da je bila maščevalna roka na delu, se sklepa že iz tega, ker je neznanec županu pred kratkim zažgal stajo in takoj za tem vsa drva v gozdu. Zdej pa mu je uničil še gospodarsko zgradbo.

Dve nesrečni usodi

Celje, 18. oktobra

Davi so našli 66letnega lastnika realitetne pisarne Antona Arzenška obesnega na oknu v jedilni shrambi poleg njegovega stanovanja na Kralja Petra cesti 22. Obupno dejanje je izvršil že v torek okrog 22. Zapustil je dvojce pisem, v katerih pravi, da ga žene v smrt nesreča, ki ga je stalno spremljala, in dejstvo, da bi moral biti v sredo deložiran. Arzenšek je živel dolga leta v Celju in je bil zaveden narodnjak. Truplo so prepeljali v mrtvašnico mestnega pokopališča.

Včeraj smo poročali, o nesreči, ki se je dogodila v torek okrog 18.30 na prehodu ceste Gotovlje-Vrbje čez železniško progo pri Zalcu. Hlapec, ki se je težko ponesečil in so ga prepeljali v celjsko bolnišnico, je 32letni Miha Radišek, uslužben pri lastniku žage in posestniku Alojzu Stravu v Vrblju. Radišek ima počeno lobanjo, sedem ran na glavi in težek pretres možganov in se do popoldne še ni zavedel.

Noseče matere morajo skušati vsako zagatenje odpraviti z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Predstojniki univerzitetnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno »Franz Josefovo« vodo, ker se lahko použije in se milo odpirajoč učinek pokaže v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ukrepi za rešitev inž. Frana Dedeka

Po sporočilu iz Italije je interniran v Kopr

Ljubljana, 18. oktobra

Med tem, ko vsa Ljubljana razburjena ugiba usodo inž. Frana Dedeka, vlada v Dedkovi vili v Zibertovi ulici v Šiški nepretregana žalost in skrb. V torek, ko smo prinesli prvo poročilo, je potekel že cel mesec, odkar držijo Italijani inž. Frana Dedeka v svoji oblasti, ne da bi povedali, kje in iz kakih tehničnih razlogov. Teden dni se je mogla sivolasi, bolnihi gospe materi prikrivati vest o tem, da so ji Italijani na Reki pridržali sina. Teden dni, dalje ne. Tisto nedeljo, preden se je bil odpeljal proti Sušaku, je inž. Franjo Dedek rekel svoji materi, da se vrne že naslednji dan proti večeru. Ko so dnevi potekali in ga le ni bilo več nazaj, je nadvse skrbna in ljubeča mati domnevala, da se mu je pripetila avtomobilska nesreča in da leži morda kje v bolnici, a ji tega nočejo povedati. Večer za večerom je sinu

pripravljala večerjo, a pričakovala ga je zaman. Ko se je čez teden dni vrnil prokurist Ivo Podlesnik, ki je storil vse, kar je zmogel pri oblastvih na Sušaku, na Reki in v Trstu, je moral objokani gospe Dedkovi priznati resnico, da Italijani držijo njenega sina in da nočejo izdati, kaj nameravajo z njim.

Poslej ni minil dan, da se ne bi bilo ukrenilo, karkoli bi moglo pomagati inž. Dedku. Vpošteval se je vsak nasvet. Dočim je g. prokurist Podlesnik vzdrževal zveze z našimi oblastvi, zlasti s konzulatom na Reki in v Trstu, je pravni zastopnik Dedkovega podjetja g. dr. Milan Korun takoj po točnih informacijah o aretaciji svojega klijenta interveniral na italijanskem poslanstvu v Beogradu, nadalje je bil o zadevi, zaradi katere so Italijani pridržali inž. Dedka, informiran italijanski konzulat v Ljubljani, in je šlo poročilo

KULTURNI PREGLED

Čerepninov koncert

Ljubljana, 17. oktobra.

Po pravici bi ga lahko tako imenovali, dasi je na zunaj nosil drug naslov: Simfonični koncert opernega orkestra. Kajti v središču zanimanja je bil Rus Čerepnin, ki je kot komponist in pianist absolviral levji del programa na snočnjem koncertu v veliki dvorani hotela Union. Domače skladbe Osterca, Leskovic in Bravničarja so služile le nekam za okvir. Orkestralni part programa je bil v rokah izkušnega opernega orkestra, ki ga je ravnatelj opera, g. Mirko Polič spretno, z zanosom in občirno vodil preko marsikaterih trdot, ki jih vsebujejo na tem sporedu izvajana dela.

Čerepnin je eden mladih pariških Rusov in kot tak ozko zvezan s Prokofjevim — njegov slog kaže predvsem trmoglavje figure, izpravljanje globokih leg klavirja, zvočno upornost, moč, dvodelni ritem in gibkost melodične linije. — V prvi točki (klavirski koncert op. 26) se nam je Čerepnin predstavil kot originalna, domislekova polna natura. Koncert (prav za prav variacije) temelji na svojevrstni, namerno okorni in malce banalni temi, ki jo prinesejo trobente s spremljavo malega bobna in klavirja — karakterističen martialen domislek — ki temelji mnogim sodobnim klavir-

skim skladbam (naj navedem le Labroca, Rittini di marcia). V nekem razdobju sodobne glasbe so ritmi korajčno nekako magično vplivali na skladatelje, predstavljajoč menda krepko, neskrbno in neovirano napredovanje v nove, še neznanne dežele glasbenega izraza. V celoti je to sveže, živahno, pa tudi liričnih mest polno delo in je zaslužilo aplavz v polni meri. Morda je bil kdaj pa kdaj orkester premočan, toda mišlim, da je bil le klavir prešibak. Pianist Čerepnin pri najboljši volji ni mogel instrumenta, ki ga je le entuziastično možno nazvati klavir, izvesti nekaj tonu podobnega, tako hrupav in betezen naspljeh je ta instrument; škoda, da naša edina velika koncertna dvorana ne premore dostojnega klavirja. Ta nedostatek je prišel še mučnejše do vplave pri poslednji točki, ko je Čerepnin zaigral dvanajst svojih skladb za klavir. Vse njegove kompozicije odlikuje živahna, nekoliko brezobzirna zanositost, ki je večini seveda razgrajajoča, n. pr. v Tokati op. 1. Mala suita op. 6 je jako uspešna vrsta kratkih, karakterističnih skladb, izmed katerih se zlasti odlikujejo Scherzo, Badinage in Humoreska; kakor sploh pri veliki večini sodobnih skladateljev, zaznavaš tudi to grotesknost. Nekam ohlapne pa so bile tri slovanske transkripcije (op. 27) s svojimi že ozabljenimi temi; gotovo so bile zložene zgolj kot nameček klavirskim

večerom. Čerepnin, ki se je izkazal tudi za odličnega pianista velikega formata, je bil deležen zelo navdušenega aplavza množične publike.

Ostali del sporeda so tvorile, kakor rečeno, slovanske skladbe za orkester. Na prvem mestu Osterčeva klasična avertura, ki se po nekaj krepkih unisono - taktih in zanimanje vzbujajočih akordih na žalost razdrobi v tematične drobce, ki preskakujejo po raznih instrumentih, ne da bi očitnovali notranjo nujnost ali arhitektonsko povezanost, naker se začeti, upe vzbujajoči takti ponove. Enako sporadično razdrobljenost najdemo kot najvidnejšo hibo Leskovčeve velike etude za orkester, dasi je znatno konciznejša in dolednejše izpeljana. Naziv »etuda« je upravičen morda v toliko, ker nudi ta skladba raznim instrumentom trde tehnične orehe; formalno bi ji zvedek »fuga« bolj ustrezal. Bizarni, originalni glavni domislek ekspozicije bi brez škode, a le v korist celemu delu, prenesel kaj okrajšave. Skladba je smešno, organizirano demističnem slouzu ter se znatno odlikuje po barvitosti instrumentacije; originalna in srečna uporaba globokih nihaj in trobil ter presenetljivo gorki ton saxofona ji dajejo velik barvni interes. Vsekako je delo vredno, da je bilo izvajano in vzbujalo upravičeno nado, da nam bo Leskovic napisal še kaj močnih skladb. Bravničarjeva plesna burleska je v tej okolici izgubila nekoliko privlačnosti, ker bolj vpliva zaradi enkratnosti, kakor pri ponavljanju; morda je

bila to pot tudi izvajana nekoliko manj zanosito, kakor smo sicer vajeni.

V celoti je koncert nudil za vsakogar toliko zanimivega in je bil obenem podan tako dobro, da je le želiti, da uprava gledališča svoje pretneje glede opustitve nadaljnjih koncertov ne izvede, dasi bi bil za sprosed simfoničnih koncertov pri nas neobhodno potreben značajši obisk. Pri velikih stroških, ki jih ima prireditelj simfoničnega koncerta, se je bati, da do polovice ali dveh tretlin zasledena dvorana ne nudi kritja. Čudno pa je obenem, da vzlic bobneči in sentimentalni reklami ni mogoče najti tolikega števila interesentov, da bi bili vsakokratni prireditelj simfoničnega koncerta brez skrbi za gnotni izid. Spričo redkosti takih prireditev pri nas bi bilo pač pričakovati obratno.

Vlasta Burian

Zivimo v mračnih časih; kaj čuda, če so dobri komiki priljubljenejši od velikih tragedov. Smeš je v socialnem življenju med pomembnimi ventili: ekzi njega uha ja marsikaj, kar bi se utegnulo v podzaveštno podnevece zgostiti v temne nagibe in čemeče strasti. Kdo ve, koliko dolguje današnja družba komikom, ki večje izrabljajo prikupno slabost povprečnega človeka in — kakor bi delali dušeslovci — sублиmirajo njegovo ostro, grobo nezadovoljstvo v finešne, ironične poglede, ki a tem, da jih spremlja smeh, že marsikaj odpustajo in pozabljajo.

Praga ima v glavnem tri komike, ki so izredno popularni in ki jih dobro pozna celo človek, kateremu leži prag predpreznančnega Narodnega gledališča na skrajni meji življenjskega kroga. Poleg Voskova in Vericha, ustanoviteljev in bleščatega dvoveznega Osvoboznega divdla, je to Vlasta Burian, ustanovitelj, lastnik in največja zanimivost Burianovega divdla. O njem trde nekateri, da je največji današnji slovanski komik sploh; nedvomno je najznačilnejši sodobni češki komik. Ko je bil nedavno na Poljskem, so ga sprejemali kakor znamenitega zvezdnika; bil je predstavljen tudi prezidentu republike. Burian je prišel na oder s spurtnega igranja in je z njegovim izvratnim spornim občnom za znari necen nogometnih društev. Ni človek humanističnega tipa; pravijo, da se kaj malo zanima za preteklost, zavestno živi v sedanjosti, diha z njo, sprejema vse njene značilnosti, priznava samo njen okus in njen tempo. In če je Vlasta Burian značilen za sedanjost, tedaj velja to, kar je španski modroslovec Ortega y Gasset zapisal o današnjem človeku sploh: da je načelno protitragičen, da ne mara dramatske napetosti, da vidi tam, kjer so predhodniki imeli težke, skoraj nerešljive probleme, le lahkatne, komaj pomembne igrarke.

Burian je genialni improvizator, in improvizacija je sploh značilna za današnji duhovni svet, n. pr. za književnost, glasbo in zlasti za slikarstvo, kjer umetniki bolj improvizirajo kakor ustvarjajo. Z Burianom se Praga ponaša. Človek, ki ga tu ne bi

Domače vesti

• Povlašnja v sodni službi. Z ukazom Nj. Vel. kraja in na predlog pravosodnega ministra so povlašnja: v 4. skupino 1. stopnje Franc Brečko, sodnik okrožnega sodišča v Celju; Gilbert Zupančič, starejši, s sreskega sodišča na Brodu; Ivan Tratin, sodnik sreskega sodišča v Laškem; v 4. skupino 2. stopnje Fran Slabe, sodnik sreskega sodišča v Mokronogu; Karl Potrat, sodnik sreskega sodišča v Kamniku; Stanko Svajgar, sodnik sreskega sodišča v Gornji Radgoni; v 5. skupino Marin Pavlovič, sodnik sreskega sodišča v Gornjem gradu v 6. skupini; v 6. skupino M. hael Tavzes in Leo Primožič, voditelja zemljiške knjige v 7. skupini na sreskem sodišču v Ljubljani.

• Odlikovan z redom sv. Save V. stopnje je bil g. France Slana, starosta Sokola v Štepanju vasi in predsednik pevskega društva »Savec«. Odlikovanje mu je izročil načelnik upravnega oddelka g. dr. Vočnica. Zasluznemu narodnemu delavcu iskreno čestitamo!

J. MAČEK

Ljubljana, Aleksandrova c. 12
najugodnejši nakup oblek
povrnikov in vseh sportnih oblačil

• Izpremembe v državni službi. Z odlokom banske uprave so imenovani: Ludovik Erjavec za arhivarskega uradnika v 9. položajni skupini pri sreskem načelstvu v Brežicah; Minka Ogrin za arhivsko uradnico pri Higienem zavodu v Ljubljani, Klementina Rugele za zvanico pri sreskem načelstvu v Logatcu. Zaščitna stražna dnevničarka pri državnem zavodu za zaščito mater in dece v Ljubljani. Stefana Blažević je premeščena k državni šolski polikliniki v Ljubljani.

• Izpremembe v banovinski službi. Z odlokom banske uprave dravke banovine so imenovani: dr. Ivan Kavčič za banovinskega zdravnika združene zdravstvene občine Cankove s sedežem v Cankovi v lastnosti banovinskega uradniškega arhivarskega; Marija Kovač za banovinsko arhivsko uradnico pri banski upravi v Ljubljani; Jože Pokovec za uradniškega arhivarskega pri Higienem zavodu v Ljubljani; Viktor Fabljan za uradniškega arhivarskega pri banovinski kmetijski polikliniki in kontrolni postaji v Mariboru; Franjo Baš za banovinskega arhivarskega pri sreskem načelstvu v Mariboru lev breg. Banovinski upravni uradnik Joško Peršuh, doslej pri javni bolnišnici v Celju je premeščen v javno bolnišnico v Brežicah. Banovinskemu učitelju Andreju Steletu pri deškem vajzališču v Ponovičah je prestopila služba.

• Službeni list dravske banovine objavlja v 84. letošnji številki: pravilnik o opravljanju izpita za vozače motornih vozil in o izdajanju vozaških listin; pojasnilo o iznašanju denarja v obsejnem prometu, odredbo o imenovanju komisije za opravljanje izpita za posluževalce parnih motorjev in kotlovskih naprav, odredbo o imenovanju komisije za opravljanje izpita za posluževalce električnih naprav in objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letu 1933.

Joseph Schmidt

• Četrtnska vožnja za trboveljske pevce. Prometni minister g. inž. Lazar Radivojevič je na intervencijo ministra g. dr. Kramerja dovolil četrtnsko vožnjo za pevsko društva iz Trbovelj, ki pride v soboto odnošno nedeljo koncert v Ljubljani, čigar čisti dobiček je namenjen za siromašne otroce. Rešenje prometnega ministrstva ima št. MS 23.680 od 18. oktobra t. l.

• Poziv jugoslovenskim oto-rino-laringologom. Jugoslovensko oto-neuro-oftalmološko društvo v Zagrebu je pooblaščen od generalnega tajnika mterbalkanskega kongresa za oto-rino-laringologijo, profesorja Belmova iz Sofije, Ulica 6. septembra 47, da pozove člane oto-rino-laringologe na sodelovanje pri II. interbalkanskem kongresu, ki bo letos od 26. do 28. t. m. v Bukarešti. Ker je čas do kongresa prav kratak, se pozivajo zainteresirani po tem potu, da prijavijo svoje prisostvovanje in morebitna predavanja po najkrajši poti direktno profesorju Belnovu.

• Podpora zagrebški fakulteti. Minister za kmetijstvo je odredil, da se kmetijsko-gozdarski fakulteti zagrebške univerze podeli podpora 70.000 Din. Fakulteta bo to podporo porabila za ogled in selekcijo kulturnih rastlin, za pedološka raziskavanja in proučevanja umetnih gnojil.

• Izpraševalna komisija za posluževalce parnih motorjev. Za predsednika izpraševalne komisije za posluževalce parnih motorjev in kotlovskih naprav pri banski upravi dravske banovine je imenovan ba-

novinski tajnik g. Ivan Gračner, za člane komisije pa gg. inspektor parnih kotlov inž. G. Gulič, pomočnik inspektorja inženjer Milan Debelak, izredni profesor univerze inž. Feliks Lobe, inženjer Stane Premelj, inženjer Hinko Petrič, inž. Fridolin Hacln, inž. Riko Tavčar in inž. Stanislav Hladnik, vsi profesorji srednje tehniške šole v Ljubljani.

• Nov zvočni film z Jadrana. Znani filmski igralec Jugosloven Svetislav Petrovič je v nedeljo iz Prage prispel z avtomobilom v Novi Sad, kjer je napovedal nov jugoslovenski zvočni film, ki ga namerava izdelati z znanim odličnim pevcom Tino Patiero. Film se bo imenoval »Simfonija sinjega Jadrana«.

• Proglasitev za mrtvega. Okrožno sodišče v Celju je uveljavilo postopanje, da se za mrtvega proglasi delavec Janez Planko iz Braslovč, ki je v začetku svetovne vojne odšel na gališko fronto, kjer je izginil brez sledu.

• Nov grob. V Zagrebu je po dolgotrajni bolezni umrl v 54. letu g. Konstantin Ryn d. n. Pogreb bo jutri ob 16. iz mrtnišnice na Mirogoju. Blag mu spomin, žaljučim naše sožalje!

• Smrt zagrebškega zdravnika. V Zagrebu je v 56. letu starosti umrl zdravnik g. dr. Makso Selak, splošno priljubljeni zdravnik, zlasti med siromaki, katerim je pomagal, kjer je le mogel.

• Občelneke volitve na Muti. V poročilu o izidu volitev v posameznih srezih v tokovi številki »Jutrca« se je vrnila neljuba pomota. Napačno je bilo navedeno, da je na Muti zmagala lista g. Paternuša. V resnici je dobila večino lista g. Ivana Hribernika s 337 glasovi, dočim je ostala lista g. Paternuša s 214 glasovi v manjšini. Pripominjamo, da so na obeh listah kandidirali pristajali JNS.

• Trgatev, ki jo je priredila podružnica CMD pri Sv. Juriju ob ščavnici 1. t. m. je prinesla družbi 200 Din Srčna hvala!

• Obledela obleke barva v različnih barvah in plišta tovarna JOS. REICH.

Iz Ljubljane

• Vse nacionalne delavce in nameščence v Ljubljani (Trnovo) opozarjamo da se vrši sestanek volilnih upravičencev za trnovski okraj dne 20. t. m. ob 20. v gostilni »Soklič«.

• Dvorski krajevni organizaciji JNS priredila drevo ob pol 20. v telovadnici osnovne šole na Grabnu šod članstva nacionalnega delavstva in nameščenstva. Govorili bodo o pomenu zmage pri občinskih volitvah in o volitvah za Delavsko zbornico. Če župan dr. Dinko Puc, nosilec nacionalne liste Rudolf Juvan in drugi. Udeležite se vsi!

• Zanimivosti s trga. Na šentpetrskem nasipu je bilo večeraj 45 voz krompirja, ki je bil pripeljan večji del z Gorenjske, s Posavja, Grosuplja in iz okoliških vasi. Kmetije so vztrajali pri višjih cenah. Zeljenih glav je bilo obilo, 35 voz. Cene krompirja so bile splošno 0.80 do 0.85 Din, dodajali pa so zahtevali tudi 0.90 Din. Nakup krompirja je bil srednje živahen. Zelje je bilo 0.50 do 0.65 Din kg, glave pa 0.75 Din. Gobe so se podražile. Bile so 3 do 5 Din merica, male gobe za vlaganje pa 10 do 12 Din kg. Sadja, zlasti jabolk in grozdja je bilo na trgu obilo. Cene splošno od 3. do 6 Din, jabolka, grozdje 5 do 7 Din kg. Na trg so okolkanke iz Dobrunj prinesle prvi domači kostanj. Bil je po 3 Din liter. Sezona za silve se bliža koncu. Bosanske silve so bile 4 do 5 Din kg. Maslenk je še vedno obilo na trgu po 5 do 7 Din kg.

• V splošno bolnišnico so sprejeli do večeraj v tem letu čez 17.600 bolnikov. V bolnišnico so prihajali ljudje iz vse banovine največ zaradi ponesrečenj in manj zaradi epidemičnih obolenj.

Zvočni kino Ideal

SMEHI! NOVO! SMEHI!
RALPH ARTUR ROBERTS
v veselim filmu iz vojaškega življenja

Razumem, gospod narednik

Film smeha in posrečenih vojaških dovtipov.
Harry Halm Ida Wiust
Predstave ob 4., 7. in 9. uri zvečer.

POCENI ZIMSKE PLAŠČE

zadnje mode in najboljšega kroja dobite le pri

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 16
prvo nadstropje. 11052

• Obnovljena dela na Ljubljani. Ljubljana je spet precej padla, zaradi česar se je Ljubljanska gradbena družba odločila, da obnovi regulacijska dela v strugi. Zatvoritve na Prulah so večeraj dopolnile spustili, vendar je v strugi od zatvoritve dalje še vedno mnogo vode. Pod trimostjem bo treba napraviti močan jez, kajti voda, ki je tamkaj globlja, pritiska nazaj proti trimostju. Tak jez bodo napravili tudi ob čevljarjem mostu, tako da bodo imeli zaprt predel med trimostjem in pa čevljarjem mostom. Ostanek vode, ki bo ostal vmes bodo izčrpali, nato pa bodo spet nadaljevali zavarovalna dela ob mostovih. Če bo lepo vreme bodo zavarovalna dela izvršena že v 14 dneh.

Na opozorilo

Izjavljam, da nisem nabil nikakih naročil v smislu večerajšnjega opozorila, ki je le umazan lov konzorcija Delavsko - kmetijske pratike za naročila za to pratiko. Nisem in bom ničesar inkasiral.
Ne nasedajte!

JOZE BRADAC.

Sporočilo.

Podpisani bom 30.000 po mojih zastopnikih fiksno prodanih pratik, ki se tiskajo, v kratkem razposlal. Z opozorilom nastalo škodo bom zahteval potom razsodišča, če se ga ne prekljče v treh dneh.

11089 VIKTOR BRADAC.

• Luka prevrača vreme. V nedeljo je godovala sv. Terezija. Vinogradniki so je bili veseli, ker je gospodarila v solnčnem vremenu. Večerja pa je nastopil vlado sv. Luka. Brez solne parade. Zjutraj je termometer kazal +7.9 stopinj C, opoldne pa točno +10 stopinj C. S severovzhoda prihaja hladni veter. Na planinah je že padlo pretekli teden prav mnogo snega. Kmetije hite pospravljati še zadnje prideleke, saj o Luku pravi pregovor: »Luka repo puše, pa si v roke huk«. Solmca bomo poslej najbrž malo užili. Vesaj v Ljubljani. Tivoli, Rožnik in gajji okrog mesta so polni čudovitih barv.

• Velika racija. Policijska uprava je napravila večerajšnjo noč v mestu in predmestjih veliko racijo, ki je imela izdaten uspeh. Policijski organi, uniformirani in civilni, so pretaknili vse mesto in posebno skrivališča brezposelnikov med katerimi se skriva mnogo kriminalnih tvoj. Artilari so lepo število žensk kakor moških, ki so jih na policijski upravi perustrirali. Poslali so jih nekaj v njihove domovinske občine, a ostale so izročili sodišču. Nekaj žensk je moralo v bolnišnico.

svetovni tenor

pride

• Pevsko društvo Zvon iz Trbovelj, ki bo koncertiralo v soboto 21. t. m. ob 20. v dvorani Uniona, vodi pevovodja g. Oskar Moll. Moški zbor zapoje Mirkovo »Katicico, Prelovecovo »Zapoj mi pesem in Adamičevo »Bog daj«, mešani zbor pa Adamičevo »Ptički lepo počej in Tajčevićeve Vesele popevke. Nastopijo še pisatelj Mrzel in Klopčič, pianist profesor Ciril Ličar in Trboveljski slavčki. Vstopnice v Matični knjigarni.

• Nov film ZKD, ki se bo predvajal v petek v Elitnem kinu Matič, ima naslov »Velika parada«. Je to danes največji film o vojni in njenih grozotah. Film je mojstrsko delo tehlike in režije. Vsebina filma je vojna napoved Amerike leta 1917. Kljub temu, da je takrat Amerika plavala v blagostanju, se je javilo nešteto mladih dobrovoljcev za vojno. Bele ladje so zaplaval preko Atlantskega oceana v Francijo; nosile so v smrt cvet ameriškega naroda. Vsi stanovi so bili zastopani med ameriški vojniki. Film nam predčuje razdeljane vasi in mesta, boj pehote, napade iz zraka, bobnajoči ogenj topništva, drzne napade napadalnih čet, pohod patruške, tanke. Naj ne bo nikogar, ki bi si ne ogledal tega filma!

• Ljubljana se prijetno zabava ob lepih slikah, veseli glasbi in posrečenih dovtipih, ki jih vidi in sliši v veseli operi »Glas srca«. Paul Kemp in Gustav Fröhlich podajata svoji vlogi, kakor se spodobi. Velika atrakcija pa je tudi prjetna zlasba Roberta Stolza. »Glas srca« se predvaja v elitnem kinu Matič vsak dan ob 4., pol 8. in četrt na 10. zvečer.

• Vse one, ki so prejeli v odkup tombovske listke za tombole Sokola Ljubljana III, ki se bo vršila v nedeljo 22. t. m. vljudno naprošamo, da nam nakažejo protivednost po priloženi položnici ali pa vrnejo tombovske listke. Tombovski odsek Sokola Ljubljana III.

• Vodstvo Podpornega društva železnih uslužbencev in upokojencev v Ljubljani sklicuje na zahtevo številskega članstva za nedeljo 22. t. m. ob 14. izredni občni zbor v dvorani hotela Unica v Ljubljani. Ker se bo na tem zborovanju razpravljalo o važnih društvenih zadevah, so članstvo naprošamo, da se s članskimi izkaznicami zborovanja polnoštevilno udeleže.

• Simfonični koncert v proslavo českoslovaškega narodnega praznika bo v petek 27. t. m. v veliki dvorani Uniona. Pretežni del koncerta bo izvajal operni orkester. Vstopnice bodo ob koncu tedna že v prodaji v Matični knjigarni.

• JNAD »Jadranc«. V petek ob 20. bo v društveni čitalnici važen članski sestanek, ki bo imel na dnevnem redu več važnih vprašanj. Tovariši, pridite vsi in točno.

• Akademski pevski zbor bo imel prvo redno pevsko vajo za baze v četrtak 19. t. m., za tenorje pa v petek 20. t. m. Udeležba strogo obvezna!

• Vaja za ženski zbor Učiteljskega pevskega zbora bo v soboto 21. in nedeljo 22. t. m. v Glasbeni Matič ob 9. Točno vse!

• Redna pesna vaja Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev v Ljubljani bo drevo ob 20. do 24.

• Pesna vaja JNAD »Jadranc« doma. G. Jenko bo poučeval novice od 20. do pol 21. Z novostmi bo pričel ob 21. Zato prosimo za točnost. Igraj bo jazz Ronny.

• Društvo brivskih pomočnikov (Ic) vabi člane in nečlane, da se gotovo udeležijo sestanka, ki bo v petek 20. t. m. ob 8. uri v Delavski zbornici.

• V društvu »Tabor« bo ob obletnici junajske smrti našega velikega mučenika predaval g. dr. Lavo Čermelj drevo ob 20. na realki. Prijatelji, iskreno vabljani!

• Okradena na trgu. Pred dnevi so bile okradene na trgu tri gospodinjice, ki so jim žeparji odnesli denarnice, predčerašnjim pa je spet izmaknil predrzen znikav denarico z zneskom okrog 1000 Din Ivani B. Policija je po svojih organih opazovala žeparje, aretirala pa je samo neko žensko, ki je pri zaslišanju priznala, da je prihajala na trg iskat prilike za žeparjenje.

Iz Maribora

• Sokolom nameščencem in delavcem Sokolski društvu Maribor-matica in Sokol II na Pobrežju pozivata vse člane in članice, da se gotovo udeležijo sobotnih in nedeljskih volitev v Delavsko zbornico. Vsi zavedni Pobrežani ki bodo v soboto in nedeljo odločevali o bodoči Delavski zbornici, bodo raztrgali rdečo, belo in zeleno glasovnico ter bodo oddali na volišču celo samo modro nacionalno glasovnico!

• Obe podružnici Društva sv. Cirila in Metoda v Mariboru bosta imeli plenarno odborovo sejo v petek 20. t. m. ob 20. v restavraciji Narodnega doma. Dnevni red: vprašanje slovenskih šolskih knjig in slučajnosti. Polnoštevilna udeležba!

• Javno predavanje akademikov bo priredilo v nedeljo Društvo jugoslovenskih akademikov v Mariboru ob 10. v dvorani Ljudske univerze na Slomškovem trgu. Predaval bo profesor g. Šilih o novih poteh pedagogike. Po predavanju debata in diskusija.

• Debatni večer mariborske podružnice Narodne strokovne zveze bo drevo točno ob 20. v osnovni šoli na Pobrežju.

Zvočni kino Dvor

Telefon 2730

NOVO!

„Frankenstein“

film napetih prizorov, strahu in groze. — Umetnik človek z možgani zločinca. — Film, katerega prenesejo samo močni živci.

V glavni vlogi

Boris Karlov

Predstave ob 4., 7. in 9. uri zvečer

LJUDSKE CENE:

2, 4 in 6 Din (balkon 8 Din).

• PO JEDI SE POCUTIS PREHITRO SI TEGA IN NAPETEGA? Potem učljiva stalno svetovnoznano zdravilno vodo RO-GASKE SLATINE, in sicer iz vrelcev STYRIA ali TEMPEL. Pij jo vsak tople in počasi. Naša slatina Ti bo kmalu pomagala! Z uspehom tega naravnega zdraviljenja boš zelo zadovoljen.

• Iz ljudske univerze. V soboto 21. t. m. bo v veliki kazinski dvorani koncert znamenitega »Pariskega tria«. Na sporedu so same moderne francoske skladbe. V ponedeljek 23. t. m. bo predaval znani pianec profesor g. Janko Miakar iz Ljubljane o svoji turi na Veliki Klek. Predavanje bodo spremljale mnoge sklopične slike.

• Seznanj o davčnih osnovah zavezanecov, o kateri bodo razpravljali davčni odbori, bodo razgrnjeni od 19. do 26. t. m. vsako dopoldne v vložišču mariborskega mestnega načelstva. Davčni odbori bodo razpravljali v dne 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 10., 11. in 13. t. m. vsak dan z začetkom ob 8. uri zjutraj.

• Iz gledališča. V soboto 21. t. m. ob 20. se ponovi velezabavna in nad vse prisrčna komedija »Rokisk«, prvič pri znižanih cenah.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe za letos?

Iz Celja

• Predavanje o Dansk. Na Ljudskem vseučilišču v Celju je predaval v ponedeljek zvečer direktor mariborskega muzeja g. prof. Franjo Baš o Dansk. Po zgodovinskem uvodu je podal zemljepisni in geološki pregled dežele ter vodil poslušalce ob predavanju 80 lepih sklopičnih slik po posameznih pokrajinah Danske. Pokazal je stari danski kmečki dom s slannato streho, potem pa moderna, vtilam podobna poslopja, ki pričajo o blagostanju danskega kmeta, ki si je s strokovno naobrazbo in v vzornim združenstvom priboril prvo mesto med evropskimi kmetovalci. Sledili so posnetki danskih mest, ki so polna starih arhitektonskih spomenikov. Tu se predelujejo sirovine, ki jih dobavljajo zadruge, v fine izdelke, ki se izvažajo v inozemstvo. Zanimivo in poučno predavanje je bilo zaslužio boljši obisk. — V ponedeljek 23. t. m. ob 20. bo predaval g. svetnik inž. Kukovec, predsednik Ljudske univerze v Mariboru, o danski duhovni kulturi s posebnim ozirom na Gruđtvno ljudsko visoko šolo in krizo demokracije. Predavanje bodo pojasnjevale mnoge sklopične slike in danske narodne pesmi na gramofonskih ploščah.

• Simfonični koncert Glasbene Matice celjske bo 15. novembra v mestnem gledališču. Pomnoženi orkester bo izvajal L. v. Beethovna I. simfonijo, dalje Beethovnov klavirski koncert op. 15 s spremljevanjem celokupnega orkestra ter orkestrskega suito v štirih delih (Celjsko suito), delo gospoda ravnatelja Karla Sancina, ki obenem dirigira ta koncert. Klavirski solopart je v rokah pianistke ge. Mirce Saincove. Oporzajamo na ta koncert že sedaj in prosimo, da bi morebitni prireditelji drugih prireditvev upoštevali navedeni datum.

poje

„PESEM SVETA“

• Umrla je v torek 17. t. m. proti večeru v starosti 56 let ga. Marija Gračnerjeva, soproga trgoveškega sluga pri tvrdki Rakusih g. Gračnerja. Popoldne je bila pri zobozdravniku, kjer ji je postalo slabo. Z reševalnim avtomobilom so jo prepeljali domov, kjer je kmalu podlegla srčni kapi. Pokojnica je bila vzorna žena in zelo skrbna mati. Pogreb bo danes ob 16.30 iz mrtvašnice mestnega pokopališča. Bodi ji ohranjen blag spomin, težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje! — V bolnišnici pa je umrl 46letni kolar in postensnik Ivan Vranc iz Razdela pri Novi cerkvi.

• Nagradno tekmovanje v dekoriranju izloženih oken bodo priredili celjski trgovski aranžerji v nedeljo 5. novembra. Tekmovanja se bodo udeležili skoro vsi trgovci, ki imajo izložbena okna na prometnejših krajih v Celju.

• Uršulin sejem. V Celju bo na dan sv. Uršule v soboto 21. t. m. običajni letni živalski in kramarski sejem.

Iz Novega mesta

RADIO APARATE

svetovne znanke Philips prodaja samo M. WACHTER, urar — NOVO MESTO. Ugodni plačilni pogoji! 11082

poznal vesaj po imenu, bi bil bržčas tak čudak, kakor tišči sibirski kmet, ki je po revoluciji prvič prišel v mesto in izvedel, da je bila nedavno svetovna vojna. Burianovi kpletli krojijo po beznich Starega mesta, slišiš jih od ponočnjakov ob treh zjutraj, ki je Praga najbolj mirna in najbolj popšana, živjajo jih vajenci na malostranskih ulicah. O Burianovih predstavah poročava ves buljvarni praški tisk. Kam naj gre provincialce, ki pride za nekaj dni v Prago? Vsak Pražan mu svetuje: K Burianu! Potem pa v Osvoboženo gledališče. Vsekar pot pa k Burianu!

Igrali so »Prednosto stanic« (Postajna načelnika). Gledališče, ki ga je dal zgraditi sam Vlasta Burian, leži v podzemlju palače Rudniškega in plavžarskega društva na vogalu Živahne Vodičkove ulice. Prostori so urejeni povsem moderno in nas bolj spominjajo kinematografskih dvoran, kakor pa gledališč starega tipa. Seceži so prav udobni, razsvetljava odlična; posebno učinkovite so stropne luči v obliki debelih zvezd, ki ob začetku dejanja ugašajo v temi počasi kakor zarje.

»Prednosto stanic« je sama po sebi dokaj povprečna veseligrca, francoski fabrikat, ki eta mu avtorja Nikolae Nancey in André Monez-Eon. Po domislekih in humorju se stoji znatno višje od kakšnega komada naših diletantskih odrov. n. pr. »Eno uro doktor«. Vaakdanje prazni humor izvirmega besediča pa je živjal v Lebovičiji kakor pod dotikom čarobne palice. V veseligrji so na mah zaživele stvari, ki

jih prej ni bilo. Otto Lampel je spisal nekoliko samospevo in glasbeno spremljavo, — okvir, v katerem Burian ubilno dodaja svoje improvizacije. Dejanje očitno stopa v ozadje, ni važno, ali je kje na svetu močje, da bi takle potepuh kakor je Mumeche (Vlasta Burian) lahko na domesti postajnega načelnika in povzročil vse polno zapletljivajev, ki jih naposled srečno rešijo. Važno je, kako igrajo nosilce posameznih ulog. In v tem je prav Burian pokazal svojo bleščečo komiko in gibčno prilagodljivost: njegove igre ne uživajo v njeni organski rasti, kakor pri naših igralcih, ko igrajo n. pr. Shakespeareja, maveč baš nasprotno: v njeni neorganiziranosti, v preseñenjih, ki ti jih pripravljajo, v trenutnih trikih, v improviziranih stanjih. Po načelih stare režije bi to pomenilo nedopustno motnjo odraškega dela kot uravnovešene celote in bi vtisnil uprizoritvi pekat sumljivje opere za nedeljsko predmestno občinstvo. V Burianovem gledališču pa imaš — prav kakor v Osvoboženem divadlu — utemeljeni občutek, da je to neka nova oblika gledališkega ustvarjanja, resen poskus moderne ljudskega gledališča, kakor o njem sanjarijo vsi, ki jih muči slepa ulica sodobne dramatike in dramaturgije. Kajpa, v naši pretežno kmečki sredini dobiva ljudsko gledališče značaj kmečko pojmovanega zabavišča, ali pa ga siloma potiskajo k vzoru srednjeveških misterijev, kar dočela nasprotuje duhu časa. Ljudsko gledališče, kakor ga goji Burian, ne kaže nič podobnega: zraslo je iz sodobnega velemestnega

okolja in razodeva njegovega duha. Ansambelske uravnovešenosti v smislu hudožstvenikov ni: vse se suče okoli Buriana, njemu se podreja oder, ne on odru. Ljudje in dogodki se ne pojavljajo zaradi tega, ker bi to v danih okoliščinah zahteval smisel vsega dejanja in nehanja. To ni življenje, kakor ga je pojmoval naturalizem, tudi ne teatreki realizem, ki ga zahtevajo nekateri novejši dramaturgi. Tu vidiš prilagojevanje vsega, tudi »življenja«, najvišjemu intereso: smehu. Smejati se, to je za Buriana summa philosophiae.

In res se smejejo. Ponekod pa zaznavamo skozi smeh tudi kaj drugega: V dialogih in zlasti v Burianovih kupletih je vse polno aluzij na domače razmere. Praško občinstvo to izbornu razume, in kdo ve, ni li med gledalci kak politik ali vodilni uradnik, ki sam ploska duhovitemu smešenju napak, za katere je neodgovoren? Nič zato. Kdo bi se hudoval? Smejati se, če treba tudi sebi in lastnim napakam in zapobiti vse drugo, to je geslo večera. In Lamplova vandevilska godba, ki skuša ritem jazz nadomestiti s Schubertsko melodiko dunajske operete, živahno izpolnjuje vrzeli, ki kdaj pa kdaj zazajajo med prizori, ali pa spremlja Buriana, ki poje o krizi, o težkih časih, o Nemčiji, o vsem, kar trenutno zanima povprečnega človeka iz množice. Občinstvo, po videzu meščani iz srednjega stanu, navdušeno ploska in na stropu zažare zvezde.

Vlasta Burian nastopa tudi v dveh cvchih čeških filmih. Njegov film »12 křesek je

nastal ob sodelovanju poljskih igralcev in ima v Pragi velik uspeh. Zrežiran je dočela po Burianovem okusu in je posebno zanimiv zaradi tega, ker sodelujoči govore med seboj češko in poljsko; iz te jezikovne zmesi nastajajo ponekod smešna nespozrazumljenja. Pri nas utegne posebno zanimati »Revizor« z Vlasto Burianom v ulogi Hleštjakova. Film so pripravljali v velikih ateljerjih na Barandovu pri Pragi. Tehnično je izveden kar imenitno: viden je, da so Čehi v tem pogledu že zelo samostojni in da se lahko merijo z večjimi zapadnimi narodi. »Revizorja« je režiral Mac Friš, gledanec spremljavo pa je pripravil Jara Beneš. Ni ekotraj tega poudarjati, da je Gogoljev tekst »Revizorja« dokaj prosto prikojen po potrebah filmske učinkovitosti. Sem sodi n. pr. čiščenje mesta in spreob Hleštjakova po mestu, dalje obiski nekaterih zavodov, predvsem šole, potem pojedina, ki jo »revizorizir« na časi prireditelj njegov prvi gostitelj - hotelier in pri kateri se zbere prvi mestne družbe. Tu Hleštjakov zapoje pesem, ki se v nji baha s svojimi prijateljskimi stiki s carjem itd. Burian kaže kot Hleštjakov vse vrline svoje igre, izvzemši improvizacijo, a tudi nekateri drugi (Marvan, Hlavaty, Pištek, Vošalík, Dvorsky, Rovensky itd.) so podali odlične tipe. Idejno pa ni poudarek na satiri,

Odmevi nedeljske zmage

Obracun v škofjeloškem okraju

Škofjeloško narodno moštvanje je nedeljski izid volitev sprejelo z največjim navdušenjem, ki se je izpremenilo v spontane ovacije novemu, nacionalnemu županu g. Stevu Sinku. Po razglasitvi volilnega rezultata se je formalno po mestnih ulicah dolga povorka volilcev, ki je vzklikala kraljevskemu domu, Jugoslaviji, novemu županu g. Sinku in narodni Škofiji Loke. V kratkem jednatem nagovoru je novi župan g. Sink obljubil, da bo z vsemi močmi delal za napredek Škofje Loke, opozoril pa je tudi, da je zarja našega solca v Beogradu in ne v Rimu.

Škofjeloški okraj, ki je prodiral z nacionalnimi listami v sedmih občinah (vseh občin je devet), je s svojim volilnim rezultatom lahko zadovoljen. Na vsej črti se je pokazal od zadnjih volitev napredek, izvoljeni občinski odbori se bodo lahko mirno posvetili delu za procvit svojih občin. V nedeljo so padle tudi trdnjave, ki so se zdele nepremagljive. Sta to predvsem občini Selca in Zminec, ki sta prelomili s preteklostjo in se pridružili množični falangi JNS. Prav je tako. Volilci so spoznali, da brezplodna abstinenca ne vodi nikamor, kvečjemu v izgubo, zato obračunajmo punktašem hrbet. Opozicija je dobila v roke le občini Poljane in Železniki. Punktašem v Poljanah so dale zmago Javorje, občina, ki je bila s komasacijo ukinitvena, Železniki, ki so v ogrumni večini v nacionalnem taboru, pa so praznosvale okoliške punktaške vasi. V občini Zminec so se izvršno držali. Ves dan je bilo razlike komaj par glasov. Odločili pa so končno Sorčani, ki zaslužijo za svoje sijajno zadržanje javno pohvalo. V narodnem taboru sta obmejni občini Sorica in Oselca. Volilci teh obmejnih pokrajin pač nikoli ne pomišljajo, kako jim je ravnat, kadar gre za dobrobit in utrditev države. Nedeljski poraz punktašev je za škofjeloški okraj vsekakor zgodovinskega pomena. Zlomljena in strta je sila, ki je tlačila duševno svobodo naših ljudi čela desetletja. Nov duh je zavel po občinah, na občinskih odborih pa je, da ga bodo znali gojiti in krečiti, kajti na pol pota ne smemo ostati.

Čast Ovsišam!

Podnarta nam pišejo: Med onimi redkimi občini, ki niso prišle v nacionalne roke, je tudi občina Kropa. Ta občina je nastala iz treh dosedanjih občin: Kropa, Kamna gorica in Ovsiša. Ker so bile Ovsiša od nekdanjega napredna in nacionalna občina, bi utegnili kdo misliti, da so se sedaj izneverile in da so tudi po njihovi krivdi zmagali punktaši. Temu pa ni tako. Volilci občine Ovsiša so tudi v nedeljo v polni meri storili svoj dolžnost in še več. Med skupno 256 oddanimi glasovi jih je bilo 175, torej celih 70 odstotkov za nacionalno listo in le 30 odst. za nasprotno. Odločili pa sta prejšnji občini Kropa in Kamna gorica, ki že od nekdanjega veljata za najbolj klerikalni v Sloveniji. Vsa čast zavednim nacionalnim volilcem z Ovsiš! Dolžnost JNS pa je sedaj, da se za nje odločno zavzame.

Sijajna zmaga na Jesenicah

Jesenice, 17. oktobra Na dan volitev je bilo na Jesenicah zelo živahno. Razvila se je ogorčena borba med listo JNS z g. Zabkarjem na čelu proti listama g. dr. Stanovnika in marksista g. Čelešnika. Iz vseh delov mesta so se vsipale na volišče vedno nove množice. Ze se je videlo, da je zmaga zagotovljena JNS, a vendar so nasprotniki pritiskali še z vso silo. Ko pa so okrog 14. nasprotniki videli, da ima lista JNS že 96 glasov več kakor obe nasprotniški skupaj in da je njihova borba brezuspesna, so izdali parolo, da morajo vsi socialisti voliti klerikalno listo dr. Stanovnika. In res so po 14. uri skoro vsi socialisti volili klerikalno listo. Celotno nasilje marksistične liste g. Ivan Čelešnik je ostentativno oddal svoj glas klerikalni listi. Kar je pač v zgodovini volilnih borb pravi redek primer. Oba nosilca list pa sta potem celo popoldne hodila skupaj po najboljših objudjenih cestah in s tem vzpodbujala svoje ljudi, naj še bolj agitirajo. Med 14. in 16. uro je postala situacija zelo resna in je obstajala možnost, da združeni nasprotniki preglasujejo listo JNS. Toda tedaj je stopila v akcijo sijajno izvedena kurirska služba, ki jo z veliko poštvovalnostjo organizirala nacionalna mladina. Njegov glavni zasluga in zahvala, da je nacionalna lista tako sijajno zmagala. Dobila je 816 glasov, dočim so klerikalci zbrali 572 in marksisti celo samo 281 glasov. JNS ima v občinskem odboru 20, klerikalci 7 in marksisti 3 zastopnike. Občinska uprava bo sestavljena takole: Jože Zabkar, župan; dr. Janko Vovk, podžupan; člani uprave: Gogola Ivan, Avenšek Janko, Sitar Peter in dr. Ernest Rekar. Po volitvah je priredila nacionalna mladina živahno manifestacijo skozi mesto, prepevala nacionalne pesmi in vzklikala JNS in Jugoslaviji.

Zavedna Bela Krajina

Metlika, 18. oktobra. Kakor smo pričakovali in napovedali, tako je bilo. Kandidatne liste JNS so razen v eni občini Bele Krajine zmagale povsod in so Belokranjci tako ponovno dokazali svoje jugoslovensko nacionalno prepričanje. V metliškem srežu so zmagale liste JNS v vseh občinah, v črnomeljškem srežu pa tudi povsod razen v eni občini. Kakor že nikdar, so se v naših krajih za te volitve poglani punktaši v boj, dočim se je za kandidatne liste JNS vršila le neznanca agitacija, ki pa niti ni bila potrebna, ker so ji naši vrli gospodarji že v naprej doleteli svoj glas. Punktaši so se razpleli po vseh hišah in povsod napovedovali svojo zmago, četudi so še potrebne jim podpise zbrali le s težavo. V Metliki je imela lista JNS že dopoldne 90 glasov več od opozicijske. Zvečer se je celo uro pred zaključkom volitev zbrala ogromna množica na trgu pred me-

stno hišo in pričakovala uradne objave končnega rezultata. Mestna godba je razpoložena še povečala. Ko je volilni odbor zapustil mestno hišo, so nastale iskrene ovacije nosilcu liste JNS, trgovcu g. Ivanu Malešiču. Ljudje so ga dvignili na ramena in vzklikali Jugoslaviji in kralju. Po mestu se je razvila z godbo na čelu množica in navdušena povorka. Veselje je bilo tem večje, ker se je med tem izvedelo, da je tudi v okoliški občini zmagala lista JNS z nosilcem banskim svetnikom g. Bajukom.

Tudi Črnomelj je iskreno proslavil zmago jugoslovenske ideje pri občinskih volitvah. V Črnomlju samem je bil dosedanji župan g. Karel Müller zopet izvoljen. Tudi njemu je zbrana množica priredila velike ovacije. Povsod se vidi, da se ljudstvo ne da več zapeljivati od punktašev, nego da si je samo ustvarilo svoje prepričanje o edini možnosti dela pod okriljem JNS.

Posebno pomemben je bil uspeh v Semiču, kjer se je sedaj prvič zgodilo, da je prišel občinski odbor v roke ljudem, ki so

jih volilci volili po svoji preudarnosti in z ozirom na njihovo dosežanje uspešno delo. Kljub vsemu pritisku je nacionalna lista dobila 16 odbornikov, opozicija 6 in 2 nevtarci. Novi župan g. Kočevar Ivan, soustanovitelj semškega Sokoča, načelnik domačega Gasilskega društva in sploh povsod izredno agilen delavec in gospodar, tudi v polni meri zasluži zaupanje volilcev. Bela Krajina bo odslej vedno ostala jugoslovenska.

Volilcem ljubljanskega sreza!

Vsem, ki ste dne 15. oktobra t. l. pri občinskih volitvah, manifestirajoč za narodno in državno edinstvo in za složno delo v občini, stopali na volišče ter na katerikoli način pripomogli, da je nacionalna misel v ljubljanskem srežu tako sijajno zmagala, izrekam najtoplejšo zahvalo!

Albin Koman, narodni poslanec.

BREZOVICA

Zahvaljujem se vsem volilcem občine Brezovica, ki so oddali v nedeljo glasove za nacionalno listo in tako pripomogli k zmagi nacionalne misli in pravice v naši občini. — Fran Novak, kmet in župan.

Gospodarstvo

Nova potniška tarifa

Kakor smo že poročali, je naša železniška uprava izdelala novo potniško tarifo, ki bo stopila v veljavo 1. novembra t. l. Tarifa se v mnogih bistvenih točkah razlikuje od sedanje, ki velja od 1. marca 1928. V tarifi za potniške vlake so spremembe v primeri z dosedanjim tarifno manjše, znižana je tarifa za I. razred in nekoliko za drugi razred, za malenkost pa je povzravana za tretji razred. Večje spremembe so bile izvršene v tarifi za brzovlake, ki je v splošnem cenejša, ne samo za I. in II. razred, temveč tudi za III. razred. Približno silko izvršenih sprememb nam kaže naslednja primerjalna tabela, kjer navajamo v oklepajih sedanje cene skupno z dodatkom kakor se plačuje od 15. februarja t. l. Ta dodatek za zavarovanje se po novi tarifi ne bo več plačal, ker je že upoštevan v vozni ceni.

Vozne cene za osebni vlak (v dinarjih)		
Kilometrov	II. razred	III. razred
1-5	3.50 (8.-)	2.10 (3.50)
6-10	7.- (8.-)	4.- (5.50)
11-15	10.50 (12.-)	6.- (8.50)
16-20	14.- (15.-)	8.- (11.-)
21-25	17.50 (19.-)	10.- (14.-)
26-30	21.- (22.-)	12.- (16.50)
31-35	24.50 (26.-)	14.- (19.50)
36-40	28.- (29.-)	16.- (21.50)
41-45	32.- (33.-)	18.- (24.-)
46-50	35.- (36.-)	20.- (26.50)
51-100	70.- (71.-)	40.- (50.50)
141-150	105.- (106.-)	60.- (74.50)
191-200	140.- (140.-)	80.- (101.-)

Kakor je iz gornjih primerov razvidno, je z novo tarifo uvedena nova minimalna oddaljenost 5 km, dočim je bila doslej za oddaljenost do 10 km enaka cena. Za III. razred je tarifa v splošnem nekoliko višja razen za oddaljenost do 5 km. Za II. razred so za oddaljenosti do 150 km vozne cene za malenkost znižane, za oddaljenosti od 151 do 300 km ostanje enake kakor doslej, pri oddaljenostih preko 300 km pa so cene nekoliko nižje. Znanje tarife za I. razred tudi ni znatno; tako znaša sedaj pri oddaljenosti 21 do 25 km po novi tarifi vozna cena 21 Din (prej 23.50), pri oddaljenosti od 46 do 50 km 42.- Din (prej 45.75) in pri oddaljenosti 91 do 100 km 84.- Din (prej 88.25).

Stanje Narodne banke

Tudi največji izkaz Narodne banke od 15. t. m. zaznamuje malenkostno povečanje podlage, in sicer za 11 na 1913.4 milijona Din (v zadnjih 4 tednih se je podlaga v celoti povečala za skoro 50 milijonov). Zlata rezerva se je zmanjšala za 3.2, devize pa so se pomnožile za 4.3 milijona Din (na 118.2). Devize, ki se ne vstejejo v podlago, so narasle za 0.4 na 42.9 milijona Din, kovani denar v srebru in niklju pa za 24.6 na 191.4 milijona Din. Posojila na merice so ponovno nekoliko nazadovale, in sicer za 1.4 na 1894.2 milijona Din, lombardna pa za 0.1 na 309.7 milijona Din.

Obtok bankovcev se je ponovno nekoliko zmanjšal za 25.1 na 4322.0 milijona dinarjev (tako da je sedaj za 475 milijonov manjši nego lani ob tem času in za 896 milijona manjši nego pred dvema letoma). Vzporedno z zmanjšanjem obtoka so se povečale obveznosti na pokaz, in sicer za 50.6 na 1012.9 milijona Din. Obveznosti z rokom pa so se nadalje skrčile za 34.6 na 1164.0 milijona Din.

Kritično razmerje se ni mnogo spremenilo in znaša kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz v zlatu in devizah 35.86 odst. (v zadnjem izkazu 36.01 odst.), v samem zlatu pa 33.64 odst. (33.86 odst.). Stanje na dan 15. t. m. je bilo naslednje (v milijonih Din): v oklepajih razlike nasproti stanju od 8. t. m.): aktiva: podlaga 1913.4 (+ 1.1), od tega v zlatu 1794.9 (- 3.2), v valutah 0.3 (- 0.1), v devizah 118.2 (+ 4.3); devize, ki se ne vstejejo v podlago 42.9 (+ 0.4); kovani denar 191.4 (+ 24.7); posojila na merice 1894.2 (- 1.4); lombard 309.7 (- 0.1); stari državni dolg 1718.1 (+ 0.1); začasni avans državi 600.0 (-); pasiva: obtok bankovcev 4322.0 (- 25.1); obveznosti na pokaz 1012.9 (+ 50.6), od tega nasproti državi 5.9 (- 1.1), po žirovni računih 624.3 (+ 33.9), po raznih računih 382.6 (- 17.8); obveznosti z rokom 1164.0 (- 34.9).

Gospodarske vesti

Konferenca obrtnih zbornic in obrtnih odsekov. Na poziv sarajevske Obrtne zbornice se bo vršila v Sarajevu 22. t. m. konferenca vseh obrtnih zbornic in obrtnih odsekov skupnih zbornic iz vse države. Na tej konferenci naj se določi enotno stališče glede vprašanih, nastalih pri izvajanju novega obrtnega zakona in pa glede socialnega zavarovanja obrtnikov.

Tudi vinski trgovci smejo leto slediti mošt. Glede na objave posameznih banknih uprav o dovoljenju sijanja letošnjega mošta, po katerem nimajo tega

dovoljenja vinski trgovci in osebe, ki kupujejo grozdje za predelavo v vino, je kmetijsko ministvo izdalo tole pojasnilo: Vinski trgovci in sploh vse osebe, ki kupujejo grozdje za predelavo v vino, so izveti samo v primerih, navedenih v čl. 4, točka 4 pravilnika za izvršitev vinskega zakona, to je tedaj, kadar za dotični kraj ni izdano splošno dovoljenje za slajenje. Kadri se pa na podlagi čl. 4 pravilnika izda za posamezne vinogradniške kraje splošno dovoljenje za slajenje, imajo tudi vinski trgovci in druge osebe pravico sladiti kupljeno grozdje v mejah splošnega dovoljenja za slajenje, prav tako kakor vinogradniki-pridelovalci tistega kraja, iz katerega so grozdje kupili. To slajenje lahko izvrše bodisi na mestu ali pa v svoji kleti. Če vinski trgovci slade v svojih kletih, morajo imeti od pristojnih oblasti (banske uprave odnosno vinarskega nadzornika, sreskega ali kmetijskega referenta) potrdilo, da je bilo v kraju, kjer so grozdje kupili, idano splošno dovoljenje za slajenje mošta z vsemi podrobnimi pogoji, kakor tudi dokaz o količini v dotičnem kraju kupljenega grozdja. Ta dokaz je tovrstni list ali pa potrdilo občinske oblasti. Na podlagi potrdila odnosno tovrstnega lista lahko trgovci v svojih kletih, bodisi da so te kleti v krajih, kjer so grozdje kupili, bodisi kje drugod, izvrše slajenje, obenem pa morajo pristojnemu vinarskemu nadzorniku sporočiti, da bodo sladili. Ker je slajenje mošta časovno omejeno, bodo oblasti na prošnje vinskih trgovcev in drugih oseb izdale dovoljenje brez odloga, najkasneje pa v roku 24 ur.

Kazni za kršitve deviznih predpisov. Finančni minister je kaznoval zaradi kršitve deviznih predpisov tele osebe in tvrdke: »Continental kavčuk d. d.« iz Zagreba za 80.000 Din, Samoukovića Mihašila, menialca iz Zagreba, za 50.000 Din, Levija Josipa, zasebnika iz Zagreba, za 10.000 Din in Randiča Otona, prokurista na Sušaku, s 50.000 Din.

Tvornica kvasa v Celju. V Celju je dograjena tvornica kvasa, ki jo je postavil Josip Kirbiseh. V tork 24. t. m. bo na kraju samem komisijski ogled banke uprave zaradi izdaje uporabnega dovoljenja.

V trgovinski register so se vpisale naslednje tvrdke: Elektroton, družba z o. z. v Ljubljani (prodaja in posojevanje gramofonov, gramofonskih plošč in radio - aparatov ter sestavnih delov; osnovna glavica 100.000 Din; poslovođa Drag. Križanec, trz. poslovođa iz Zagreba); Mariborska tovarna svile, družba z o. z. v Mariboru (osn. glavica 500.000 Din; poslovođa: inž. Adolf Himmler, posestnik v Pencilu, Kavčič Fr., trgovec v Mariboru); Skrbinc & Co., stavbno in pohištveno mizarstvo na tvojinski

način, družba z o. z. v Vižmarjih pri Ljubljani (osnovna glavica 100.000 Din).

Dobave. Strojni oddelek direktorije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. t. m. ponudbe glede dobave 500 komadov toporišč za klavira in 7400 pol smirkovega platna; prometno-komercialni oddelek pa do 23. t. m. ponudbe glede dobave 1000 komadov kožuhov. — Direktorija državnega rudnika Senjski rudnik sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave 1800 kg vijakov, 1000 komadov splint in 10.000 karbida. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 3. novembra ponudbe glede dobave strojnih in namiznih ladijskih svetilk, do 7. novembra pa glede dobave električnega materiala.

Dobave. Gradbeni oddelek direktorije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. t. m. ponudbe glede dobave 1500 komadov lopat. Direktorija državne železarne Vares sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave 200 parov čevljev z lesenimi podplati, 100 komadov vil za koks, 620 komadov žarnic, 5000 kg profingnega železa, 1 peč za kopalnico, 1 kopalne kadi, 11 komadov zidnih umivnikov, 60 komadov rudarskih železnih karbidnih svetilk, 50 kg črnega izolirnega laka, 150 čopičev, 60 m gumijastih plošč, 10 komadov usnatih kolov, 50 kg nikljaste soli (Nickel salz Phönix in Mars) in 700 kg natrijevega nitrata. Direktorija državnega rudnika Kreka sprejema do 2. novembra ponudbe glede dobave 600 komadov žag za železo in 50 kg podložnih plošč. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 5. novembra ponudbe glede dobave angleškega kamenja, do 7. novembra glede dobave 1000 metrov brodskega kabla, do 8. novembra pa glede dobave hrastovega lesa, železne pločevine, kotnega železa, okroglega železa, jekla, zakovic, plinskih cevi, vijakov itd.

Dobave. Direktorija državnega rudnika Kakanj sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave 2000 m jeklenih vrvi, 1000 komadov smirkovega platna, 20.000 kg negašenega apna, 30 kg konoplje, 50 m gradla za zastore, 50 klobčevcev vrvi za zastore, 800 kg žebeljev, 4000 kg tržnikov ter glede dobave ključavnic. Direktorija državnega rudnika Kreka sprejema do 2. novembra ponudbe glede dobave gumijevih cevi, orodnega jekla in izolirnih trakov. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 9. novembra ponudbe glede dobave 25 kg srebrnega nitrata, 50 kg amonijaka, 35 kg kristalne sode in 25 kg gumiarabike. Dne 20. novembra se bo vršila pri direktoriji pomorskega prometa v Splitu ofertna licitacija glede dobave motvoza. Dne 4. novembra se bo vršila pri dravski direktoriji v Ljubljani ofertna licitacija glede dobave 4110 komadov raznih vijakov z maticami, 3000 komadov matic, 10.300 komadov podložnic, 4800 komadov zakovic, 9000 komadov vijakov za les, 2755 kg raznega železa, 50 kg jekla, 300 kg karbida, 150 kub. metrov kisika, 25 kg tovnote masti, 25 kg petroleja, 51 kg krede, 55 kg žebeljev, 200 komadov steklenega papirja ter raznega orodja.

Dobave. Direktorija državnega rudnika Velenje sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave 250 kub. metrov kisika in 120 kub. metrov disousplima ter glede dobave 50 komadov vodokaznih stekel in 200 komadov rezervnih tsnil za ista stekla.

Hmelj

Zalec, 18. oktobra. Mirno nakupovanje po nespremenjenih cenah od 65 do 70 Din za kg.

Zatec, 18. oktobra. Stalno nakupovanje od 1800-2200 Kč za 50 kg, deloma za belgijski račun.

Borze

18. oktobra

V skladu z inozemskimi notacijami sta tudi na ljubljanski borzi devizi Newyork in London nekoliko popustili. Slabejša pa je bila deviza Berlin. Avstrijski šilingi so se v privatnem kliringu trgovali po 8.75 (v Zagrebu po 8.58, v Beogradu po 8.55). Grški boni so bili v Zagrebu zaključeni po 40.50 in 41, v Beogradu pa po 39.50.

Na zagrebškem efektinem tržišču se je vojna škoda trgovala za kaso po 241 in 242, za december pa po 243. Promet je bil samo še v devicah PAB po 222 in 224.50.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2305.96 — 2317.82, Berlin 1352.91—1363.71, Bruselj 796.63 do 800.57, Curih 1108.35—1113.85, London 178.19—179.79, Newyork 3858.27—3886.53, Pariz 223.88—225.-, Praga 170.01—170.87, Trst 300.57—302.77 (premijsa 28.5%). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8.75.

Curih. Pariz 20.1975, London 16.10, Newyork 351, Bruselj 71.825, Milan 27.17, Madrid 43.20, Amsterdam 208.05, Berlin 122.30, Dunaj 57, Stockholm 83, Oslo 80.90, Praga 15.33, København 71.90, Varšava 57.85, Dunaj. (Tečaj) v mil. kliringu.) Beograd 11.62, London 28.48, Praga 47.96, Newyork 61.67, Pariz 35.58, Praga 25.63, Curih 176.10, 100 S v zlatu 128 S pap.

Elekti.

Ljubljana. Vojna škoda 241—243, 7% invest. 50 den. 6% begluške 36—37, 4% agrarne 27 bl., 7% Blair 32—35, 8% Blair 35 den., 7% Drž. hip. banka 45 den.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 241—241.50, za okt. nov. 242 den., za december 241—242, 7% invest. 50—52, 4% agrarne 27 den., 7% Blair 32—35, 6% begluške 36—37.50; bančne vrednote: PAB 221 do 223; Industrijske vrednote: Sečarana Osijek 153—170, Trbovlje 100 den.

Beograd. Vojna škoda 240 zaklj., za okt. 240 zaklj., za dec. 243.50 zaklj., 8% Blair 38 zaklj., 7% invest. 51.50—52.50, 4% agrarne 27—27.50, 6% begluške 37, 36.30 zaklj., Narodna banka 3630 zaklj., PAB 221, 219 zaklj.

Dunaj. Dunaj-Sava-Jadran 12.80, Državne železnice 16.50, Trbovljska 10.80, Alpin-Montan. 9.40.

Blagovna tržišča

2170

Chicago, 18. oktobra. Začetni tečaj: Pšenica: za december 75, za maj 79, za maj 77; koruza: za december 41.625, za maj 48.625, za julij 51; riž: za december 58.50. Ljubljanska borza (18. t. m.) Tendence za žito mirna. — Ndiijo se (vse za slovensko postajo, plačljivo v 80 dneh): Pšenica (po mlevski tarifi): baška 79/80 kg 14 — 147.50; baranška, 78/79 kg 142.50 do 145; sremška, 78/79 kg 142.50 — 145;

PREDSVEM

TRIOIRON-CEVI!

selektivna a reprodukcija bode odlična!

Zastopnik za Jugoslavijo: F. L. Rosenfeld, Beograd, Zelena vovca.

koruza (po mlevski tarifi): za oktober 112.50 — 115; moka: baška 250 — 255; banatska 265 — 270.

Novosadska blagovna borza (18. t. m.) Tendence prijazna. Prometa je bilo 52 vagonov. Pšenica, baška, okolica Novi Sad, okolica Sombor 97 — 98; srednjebaška, baška potiska in ladja Tisa 98 — 99; gornjebaška, baška 101 — 102; gornjebanatska in baška ladja Dunav 97 — 98; sremška 93 — 97; slavonska in baška ladja Begej 98 — 99; južnobanatska 90 — 91. Oves: baški, sremški in slavonski 52 — 54. Jčmen: baški, sremški, 64/65 kg 61 — 63. Koruza: baška, okolica Sombor 64 — 66; slavonska 66 — 68; baška bela 7.50 — 80; banatska 60 — 62; baška ladja Sava 64 — 65; ladja Dunav, Tisa 65 — 66; baška, srem., nova, za oktober, par. Indija 57—58. Moka: baška, banatska 200g in 200g 187.50 — 207.50; 200g 170 do 190; 200g 150 — 170; 200g 110 — 120; 200g 80 — 90; 200g 55 — 60; sremška in slavonska 200g in 200g 177.50 — 192.50; 200g 167.50 — 177.50; 200g 137.50 — 157.50; 200g 102.50 — 112.50; 200g 72.50 — 82.50; 200g 52.50 — 55. Otrobi: baški, sremški 46—48; banatski 43 — 45. Fižol: baški, sremški beli 130 — 135.

Budimpeštanska terminska borza (18. t. m.) Tendence prijazna, promet slab. Pšenica: za marec 7.79 — 7.81, za maj 7.93 do 7.95; riž: za marec 5.09 — 5.12; koruza: za maj 7.83 — 7.85.

Deveti letnik

Geografskega Vestnika

Ljubljana, 18. oktobra.

Ravno v dne, ko es je vršilo v Ljubljani prav dobro uspešno zborovanje jugoslovnskih geografov, je ljubljansko Geografsko društvo izdalo deveti letnik svojega glasila »Geografskega Vestnika«. Kljub krizi in finančnim težkostem je naš letošnji letnik po obsegu in opremi znatno preseljen normalni obseg revije, in sicer obsega 224 strani teksta, poleg tega dve karti v prilogi ter veliko število kart in tabel v tekstu.

Na prvem mestu je objavljena obsežna razprava dr. Svetozara Hešca »Kmetijska naselja na vzhodnem Gorenjskem«. V njej obravnava avtor poljedelsko naselitve celotne vzhodne gorenjske zemlje nekako od Kroke na vzhod in do Save na jugu. V podrobnosti se obravnava lega in razprostranjenost naselij z ozirom na prirodne predpogoje, nato pa tipi naselij in zemljiške razmere tako v ravnini (vasi na Kranjskem polju, v okolici Cerklj in Skarucne ter na Kamniško-mengeški ravnini) kot tudi v hribovju na vzhodu, to je v območju Tunihjske doline, Črnege grabna, Moravskih Vaskih in Zagorskih hribov. Končno se avtor dotakne tudi vprašanj iz zgodovine naselitve teh krajev. Razprava bo zanimala v prvi vrsti one, ki te kraje poznajo, pa tudi vse one, ki jih interesirajo splošna vprašanja kmetijskih naselij in kmetijske gospodarstva, ker se v njej obravnavajo tudi ta. — Drugi članek izpod peresa dr. Jože Rusa (»Triglav v herojski dobi geološke vede«) nam donša važen komentar Vodnokrove o »Vršč« glede na tedanja geološka opazovanja in domnevanja v Triglavskem pogorju. — Matija Mauček nam prikazuje prenaseljenost in sezonsko izseljevanje v Prekmurju, vsekakor zelo važen in aktualen problem te naše izrazito agrarne in baš zato pasivne pokrajine, ki mora pošiljati svoj presežek prebivalstva leto za leto na sezonsko delo v tujino, deloma v druge pokrajine naše države (Slovenijo, Slavonijo in Vojvodino), deloma v inozemstvo (Nemčijo in Francijo). — V dr. Rakovčevem članku »Novi prispevki h geologiji južnega dela Ljubljane« se nam podajajo v glavnem rezultati vrtnji, ki jih je napravil Mestni gradbeni urad v tekočem letu na več mestih južnega dela Ljubljane, in sicer ob Poti na Rakovo Jelšo (do globine 45.50 m), ob

Iz življenja in sveta

„Paradiž“ Rusija

Nekdanja žitnica Evrope gladuje

Neki obiskovalec Rusije, ki je dalj časa živel tam, sporoča o svojem ondotnem bivanju sledeče vtise:

Ko prestopiš mejo iz Poljske v Rusijo, dobiš prvi vtis. Mejno ozemlje med obema državama je ločeno po travnatih bodeči žici. Samo prehod za vlake je prost. Na meji stoji v velikem loku napis: »Delavci vseh dežel, združite se!»

Ko mine vlak mejo, se ustavi. Vojaški rdeči vojske in z rdečo zvezdo na zelenih čepicah tečejo vzdolj proge

z nasajenimi bajoneti

ter prežijo na potnike, da ne bi kateri ušel iz vagona. Potem stopi vojaštvo v posamezne oddelke in spremlja vlak 50 km globoko v deželo.

Vlaki za domače potnike so neponosno nabiti. Ljudje sede, stoje in vise kakor grozdi. Jedilni vozovi v brzovlakih so zasedeni izključno po vojaštvu. Natakar leti brez ovratnika in v umazani obleki po vagonih in kaže potnikom telovnik s cenami. Ocvrto jajce stane 54 Din, s krompirjem 36 Din več. Porcija ribe 180 Din, časa niva 54 Din.

Buffeti na postajah so tako nesnažni,

da človeka mine lakota, čim jih ugleda. Mrzel kotelet stane v takšnem buffetu 180 dinarjev, košček kruha s skuto pa 25 Din.

Bliži postaj prodajajo kmetije živila na deskah. To so večinoma takšni, ki so si sami pritrjali od ust, da bi prišli do denarja. Neke ženska je ponujala stekleničico zavretega mleka in zahtevala zanjo 36 dinarjev. Njena sosedja je prodajala dve jajci, košček sira, nekaj paradiznikov in kumarice — vse, kar je prinesla na »trg«.

Postaja v Leningradu napravlja zelo mračen vtis. Luknje na stehi so zabite z deskami. Ljudje sedijo, čepi in polegajo po kotih. Pred postajo ležijo

razvaline porušene cerkve.

Ulice so netlakovane. Edina vozila so cestna železnica in avtobusi. Slednjih pa je malo in so vedno prenapolnjeni. Zasebne avtomobile imajo samo inozemci, diplomati, člani vlade, vojaški in funkcionarji stranke.

V Leningradu lahko kupiš samo črn kruh. Ljudje ga dobivajo na karte. V Leningradu in Moskvi je prebivalstvo razdeljeno v štiri kategorije, ki dobe dnevno po 800, 600, 400 in 200 gr črnega kruha. Toda te količine niso nikomur zagotovljene. Zaradi tega stoji ljudje pred prodajalnami v dolgih verigah.

Kg takšnega nakazanega črnega kruha, ki ga prodaja država proti izkaznici, stane 8,75 Din. Ta cena pa velja samo za držav-

Herriot zapušča bolnico

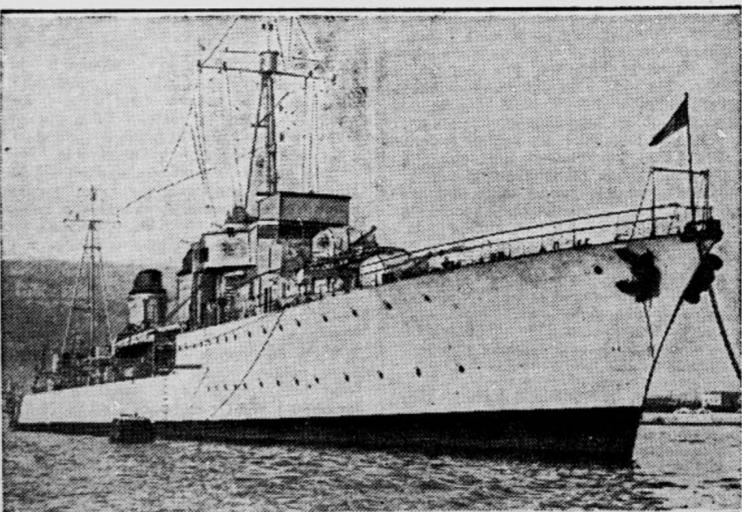
Bolnega državnika nesejo iz lyonske bolnišnice v avtomobil.

Prava dobrota

današnjih dni so izborna oblačila in izvrstni štofi za gospode v tako fini kvaliteti in po tako nizkih cenah kakor jih nudi trvdka

Drago Schwab v Ljubljani.

Rekordna brzina francoske vojne ladje

Francoska vojna ladja »Cassard« je dosegla svetovni rekord brzine s povprečno hitrostjo 82 km 500 m na uro,

Odmevi iz Nemčije

Preveč svečanosti

Cela vrsta nacističnih listov v Berlinu se pritožuje nad tem, da je v Nemčiji pod sedanjim režimom preveč svečanosti. Neki takšen list pravi: »Zdi se, da se je vsa Nemčija spremenila v slavnostni odbor. Ne ugovarjamo majniškemu in žetvenemu slavlju, ni pa nikakor umestno, če se med tema dvema praznikoma vrstijo slovesnosti druga za drugo z obhodi, demonstracijami in umetalnimi ognji. V teh resnih časih je dovolj drugih nalog in dela, ki čaka rešitve. Spridno preprečevati svečanosti pa se delo odriiva v stran. Tako se ne sme nadaljevati.«

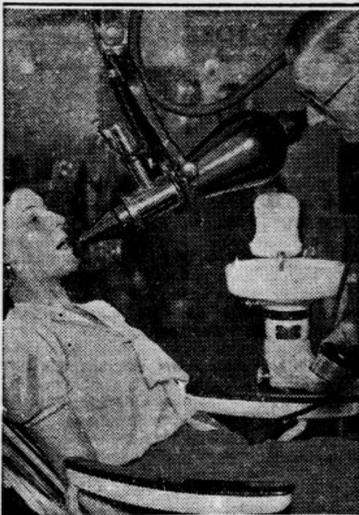
Prokletstvo emigrantskega izstopa

V »Börsenblattu für den deutschen Buchhandel« čitamo: »Med imeni sotrudnikov nekega v inozemstvu izhajajočega emigrantskega lista vidimo tudi ime Martina Andersena Nexöja. Ker smatramo takšno sodelovanje za protinemško, smo ustavili prodajanje njegovih knjig. Založništvo Albert Langen & Georg Müller, Monakovo.«

Nabrušeni meč

Nemški državni kancelar je zadnje dni izjavil v govoru po izstopu Nemčije iz Društva narodov, da mora priti dan, ko se bodo zmagovalci in premaganci znašli v skupnosti medsebojnega sporazuma in zaupanja. V svoji ideološki knjigi »Mein Kampf« pa govori o istem predmetu tako: »Biti si moramo pač na jasnem, da se pridobitev izgubljenih ozemelj ne da izvojevati s svečanimi prikljicavanji ljubelega boga, s skromnimi nadami na Društvo narodov... marveč da nam je na razpolago samo eno sredstvo, ki lahko reši problem ekspanzije našega naroda. To je oborožena sila.«

X žarki za zobe

V londonskem Imperial Institutu so začeli zdraviti zobe z X žarki.

DOBRO JE, ČE VEŠ

da izdirajo v Parizu v zobozdravniških laboratorijih zobe proti letnemu abonmaju 50 frankov;

da je v Debrečinu umrl moč z nadomestnimi pljuči, medicinski tenomen, dr. Ladislav Szentkiraly, ki so mu l. 1920 odstranili polovico pljuča, nakar je odrezani del nanovo zrasedl;

da zahteva v Mekesfieldu na Angleškem 81 letna Sara Semper ločitev od svojega moža, češ da mu je postala zaradi starosti nadležna;

da uživa bivša cesarica Zita v Rimu pri Vatikanu in Kvirinalu vse pravice vladarice in da je sedela pri zadnji recepciji na prestolu ter ji je krasil glavo diadem, ki je bil nekoč last Napoleona Bonaparta;

da so volitive na Norveškem prinesle veliko zmago socialistom, demokratom pa so ohranile dosedanje pozicije, dočim so konservativne stranke nazadovale;

da so te dni preletela tri ruska letala mejo med Mongolijo in Džeholom, pri čemur so jih Japonci obstreljevali;

da se je v Turinu nedavno osnovala Akademija za sladkuse in da nosijo njeni člani naslov »profesorji kuhinje«;

da se je francoski policiji prostovoljno javil morilec gledališkega ravnatelja Dufrenneja, mornar André Pierrat;

da so te dni otvorili novo avtomobilsko cesto med Padovo in Benetkami;

da bodo avstrijske državne železnice uvedle spalne vozove tretjega razreda na progi Innsbruck—Pariz;

da je berlinski Lunapark napovedal konkurz;

da je ruska G. P. U. te dni podvzela racijo na železniške roparje v Moskvi ter prišla pri tem 60 železničarjev, ki pridejo zaradi plenitev železniških pošiljatev pred izredno sodišče;

da so imeli te dni v Parizu, Avenue de Gobelins, podzemsko eksplozijo plina, ki je zahtevala sedem mrtvih in dvajset hudoranjanih;

da je te dni minilo petnajst let, odkar je dr. Beneš zunanji minister CSR;

da je rumunski kralj Carol prošle dni obhajal 40 letnico rojstva;

da se mudita na Dumaju haidarabadski princ Muasan Jah in njegova žena Nilufer, hči nekdanjega turškega sultana Abdula Hamida;

da pogrešajo v Chicagu od prošlega petka dijaka Williamsa Halla, ki je podedoval 200.000 dolarjev, katerega so najbrže ugrabili razbojniki.

Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

Najmlajša zakonca v Franciji

Predsednik francoske republike je dovolil neki 13letni materi, da sme skleniti zakon s svojim 17letnim ženinom. Na sliki vidimo zakonca na povratku od poročne ceremonije. Za mlado materjo in očetom koraka ženska z otrokom, ženin pa si zakriva obraz, a ne more skriti sramote, ki jo je napravil v svoji mladostni lahkomišelnosti. V levem krogu mlada mati, v desnem njen mož. Poroka in svatba je bila v francoskem mestecu Catillon.

Na straži v Antarktidi

Zvesti čuvaji »Male Amerike«

Ko dospe admiral Byrd na svoji novi ekspediciji v Antarktido do Kitovega zaliva, bo gotovo zadovoljen, kajti svoj stari glavni stan, sedež svoje slavne ekspedicije l. 1929., taborišče »Little America« (Male Amerika) bo našel v popolnem redu. Četvorica njegovih tedanjih spremljevalcev je ostala namreč od tistega časa tam, da bi preprečila uničenje dragocenih naprav po divjih naravnih elementih. Še pred kratkim so ujeli v San Franciscu brezlično brzojavko iz Male Amerike, ki vešč, da je vse v najlepšem redu in da se štirje junaki silno veselijo trenutka, ko bodo zopet zagledali svojega starega vodjo Byrda.

Delo teh štirih junakov je naravnost čudovito. Šlo je za to, da ohranijo v redu celo taborišče s tucati zgradb, veliko radijsko postajo, elektrarno, hangarjem, v

katerem je celo še eno lealo. V tistih krajih pa divjajo najhujši snežni viharji, kar jih svet sploh pozna, in nikjer ni človek tako osamjen in dalet od življenja kakor tam. Vendar so vzdržali polna štiri leta.

Samo enkrat na leto jih je obiskal majhen parnik, da jim pripelje provianta in drugega potrebnega materiala, pred vsem premoga. L. 1930. je moral priti celo zdravnik, ker je eden izmed zvestih čuvajev v Antarktidi zbolel. Zdravnik ga je hotel vzeti s seboj, toda bolnik se je branil ostaviti svoje mesto in so ga potem zdravili njegovi tovariši.

Tudi drugače niso ti možje držali rok križem. Z dvojnimi sanmi s pasjo vprego so opravili številne manjše ekspedicije in nabrali mnogo dragocenega materiala. Posebno bogato je bilo geološko gradivo, kakor so sporočili po radiju.

Aretacija štirikratnega morilca

Po dolgem iskanju se je te dni krakovski in katoviški policiji posrečilo prijeti morilca poštnega denarnega sla Przehinde in trgovca Süskinda, njegove žene in njegove hčere. Zločinec je 25 letni fotograf in kabaretni plesalec Jan Malisz.

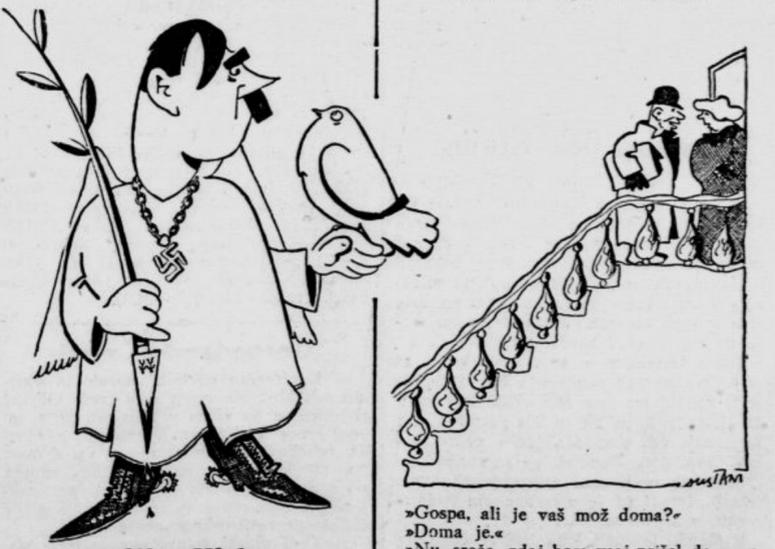
Aretacija se je izvršila v silno dramatičnih okoliščinah. Krakovski detektivi, ki so bili doznali, da se potika po ondotnih nočnih lokalih neki plesalec z ženskim spremstvom, so počakali Malisza pred njegovim stanovanjem. Ker pa ga ni bilo, so ga šli iskat na plesišče. Našli so ga v nekem kabaretu, kjer je ob 5. uri zjutraj stal z majhnim ročnim kovčegom v bifeju pred šilcem žganja.

Policijskega agenta, ki se mu je približal, je skušal prestrčiti z revolverjem, vendar so bili detektivi urnejši in spretnejši od njega. Obkolili so ga in zvezali. Ko je videl, da je vsak upor zaman, je dahnil: »Končano je. Izgubljen sem.« Potem je povedal svoje pravilo ime ter pojasnil detektivom, da so se spustili v zelo tvegano borbo, kajti bil je pripravljen ustreliti vsakogar, ki bi ga ogražal v svobodi.

V ročnem kovčegu, ki ga je imel s seboj, so našli agenti 15.000 zlotov. Na policiji je Malisz priznal, da je umoril Süskinda in je podrobno opisal potek zločina. Med zasliševanjem je hotel použiti tableto, ki je najbrže vsebovala strup. Oddal so ga v bolnišnico, kjer so mu izprali želodec, nato pa so ga z močnim policijskim spremstvom odpeljali v krakovske zapore. Popoldne istega dne je policija aretirala Maliszevo ženo v zdravilišču Repka. Žena je namreč bila soudeležena pri zločinu. Oba morilca prideta pred sodišče in bosta najbrže obsojena na smrt.

Darujte za nesrečne poplavljenice

KARIKATURA

Pacifist Hitler

»Pripravljen sem izvesti razorožitve do zadnje strojnice.«

Najstarejša univerza na svetu

K sestavku, ki smo ga priobčili pod tem naslovom v našem listu 11. t. m., nam piše g. E. K.:

Ta univerza je stala in še stoji v Kajri. Ime visoke šole in džamije se glasi »El Azhar«, t. j. po arabskem slovarju »cvetočac«. V kratnem delu Georga Ebersa »Egypten in Wort und Bild« (1878, 2. tisk 1880) je celo poglavje o tej islamski univerzi s slikami.

Tam čitamo, da se je ustanovila džamija l. 909. in da se je otvorila v njej teološka fakulteta l. 926. Leta 1876. je imela univerza 11.095 slušateljev in 325 profesorjev, a eno leto pozneje je 7695 dijakov in le malo nad 300 učiteljev. V srednjem veku se je tu predavalo o medicini, astronomiji, matematiki, alhimiji, farmaciji, geografiji, muziki, bogoslovju (zlasti razlaga korana), zgodovini, filozofiji in pravu. Zdjaj pod angleško vlado (od l. 1895.) univerza močno nazaduje. Glavno dvorano nosi 140 krasnih marmornatih stebrov. Eber navedeno opisuje razkošje in krasote tega poslopja (v II. zvezku v poglavju »Die Universitätsmoschee El Azhar«). Ker je Georg Ebers egiptolog in se je dolgo let mudil v Egiptu, se smemo na njegove podatke zanesti.

ANEKDOTA

Richard Strauss pripoveduje rad sledečo zgodbi:

Ko je slavil svoje prve triumfe, je bil nekoč na banketu po izvedbi nekega njegovega novega simfoničnega dela navzoč tudi njegov učitelj in pospeševalec, sloviti dirigent Hans v. Bülow. Eden izmed gostov je hotel izreči napitnico v čast Richardu Drugemu, pri čemer je aludiraj na Straussov odnos do Richarda Wagnerja. Tedaj je Bülow z nasmeškom odkimal, rekoč: »Prisim, na Richarda Tretjega, kajti drugega Richarda ni.«

VSAM DAN ENA

»Gospa, ali je vaš mož doma?«
»Doma je.«
»Nu, sreča, zdaj bom vsaj prišel do svojega denarja!«
»Priatelj, kaj res mislite, da bi moj mož ostal doma, če bi imel kaj denarja?!«

P. H.:

Življenje — film

Roman

»Zdravi ostanite, doktor. In nikar ne delajte več neumnosti.«
Milkovič ni zmožen pametne besede. Strmé čuti, kako zdrkne njena roka iz njegove. Rad bi jo zadržal, padel pred njo na kolena — rad bi — a že je odplavala izpred njega, že so se vnania vrata zaprla za njo.

Sele zdaj plane, da bi jo dohitel. Opeteka se, kakor pijan. Njeni lahni koraki komaj slišno hité po stopnicah. Doktor Milkovič dirja za njo — a zaman. Že je na ulici, že je izginila v vrvenju množic.

Tedaj stéče na vrh. K pisalni mizi plane in potegne ček k sebi. Obrazce Kreditnega zavoda pozna — ne, ni sleparija!

Hlastno razbere podpis. Ljudmila Nižinskaja. Kdo je Ljudmila Nižinskaja? Počasi, zamišljeno zloži ček.

»Ustrelim se tudi jutri lahko,« pravi sam pri sebi.

Pogled mu zleti po mizi.

Samokres je izginil.

Dr. Peter Milkovič se mehko nasmehne. Nato vzame iz omarice pod kadilno mizico steklenico s konjakom, si natoči kozarec in ga izpije. Se enega. In še enega. Človek mora nekaj storiti, da si pomiri živce.

★

»Prosim, gospod dr. Milkovič? Koliko je že?«

»Sto tisoč —«

»Prav.«

Blagajnik mu z vljudnim, spoštljivim obrazom našteje sto tisočakov.

»Želite kaj drobiža?« vpraša.

»Ne, hvala — ni treba.«

Dr. Milkovič spravi bankovce v prsni žep, in nekaj lahkega, letečega mu zapolje v krvi. Ko je segel v žep, je otipal v njem pisma, ki jih je bil snoči napisal.

Obotavlja se. Nato se skloni skozi okence in tiho vpraša blagajnika:

»Ali bi mi lahko povedali, kje stanuje ta čas madame Nižinskaja? Hotela je odpotovati, pa mi je pozabila povedati naslov.«

In se ugrizne v jezik. Nerodnost je napravil! A v tem trenutku ni mogel najti boljših besed. Blagajnik obžalujejo skomigne z rameni.

»Na žalost — nimam pojma. Ta dama je inozemka. Danes se je na vse zgodaj oglasila pri nas in prosila, naj se izplačilo takoj izvrši. Rekla je, da odpotuje in da bi se utegnila stvar zavleči, ako bi hoteli zaradi visokega zneska overiti ček.«

Drju Milkoviču stopi lahna rdečica v obraz.

Torej je bila tu. Pred kako uro. Zdaj je nekaj minut po desetih — ob devetih jutraj pa odpirajo banko za občinstvo.

»Hvala vam.«

Naglo odide. Zunaj sije hladno, majsko dopoldansko sonce. Cesta je videti kakor zlikana. Vsi ljudje imajo vesele obraze. Drju Milkoviču se zdi, kakor da bi ležal snočnji večer na drugem koncu večnosti, kakor da ne bi bilo na svetu nobenih nabitih samokresov, nobenih poneverjenih denarjev in nobenih histerično-pikantnih žensčin več — kakor da bi bil človek po svoji naravi dober in življenje neizrekljivo lepo!

Ob istem času sedi plesalka Ljudmila Nižinskaja v orijentskem ekspresnem vlaku, ki dirja proti meji. V oddelku prvega razreda sloni sama med blazinami. Oči v njenem podolgastem, nežnem obrazu, ki je podoben čudovitemu pastelu, so zaprte. Rahle, modrikaste sence ležijo na trepalnicah; morda jih delajo dolge vešice.

Dvajset mladih dekliških let sanja, in mil otroški smehljaj prebible črte rdečih ust.

Ljudmila Nižinskaja sanja o možu, ki ga je spoznala na zelo nevsakdanji način; o možu, ki ji je zelo ugajal in ki ji je v tem trenutku dolžnik za življenje, čast in bodočnost.

A kaj je vsakdanjega v njenem življenju?

Ljudmila ve: njeno življenje je bilo že doslej veriga nenavadnih doživljanj, in kakor je videti, ji je usojeno, da se ne bo ta veriga nikoli pretrgala.

Tako misleč odpre oči.

Doživljaj snočnjega večera obledi, ko se spomni, kam gre njena vožnja.

Nov obraz vstane v njeni duši.

Obraz moža. Sirov je in okruten. Obraz, ki ga že mnogo let, odkar pomni, z obupom nosi v spominu.

In čudno je videti, kako se v ta mehki, nežni obrazek mahoma zareže neusmiljena trdota, ki ga dela mrzlega in tujega.

Vlak pa drevi, drevi —

★

Lia Lindi sedi v svoji garderobi na mizi, binglja z dolgimi nogami v svilenih nogavicah in se maže s sinjevijoličasto barvo okoli oči. Obraz ima neverjetno belo napudran. Čuden je ta obraz, kričeče pobarvan, a pikanten in poln draži.

Cene malim oglasom

Zenitve in dopisovanja: vsaka beseda Din 2.— ter enkratna pristojbina za štiro ali za dajanje naslova Din 5.—. Oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1.—. Po Din 1.— za besedo se zaračunajo nadalje vsi oglasi, ki spadajo pod rubrike »Kam pa kama«, »Auto-moto«, »Kapital«, »V najem«, »Posest«, »Lokal«, »Stanovalna odda«, »Stroj«, »Vrednote«, »Informacije«, »Živali«, »Obrti« in »Les« ter pod rubrikama »Trgovski potnik« in »Zasluzke«, če se z oglasom nudi zasluzke, oziroma, če se išče potnika. Kdor si pa pod tema rubrikama išče zasluzke ali službe, plača za

Mali oglasi

Za odgovor 3 Din v znakah

vsako besedo 50 par. Pri vseh oglasih, ki se zaračunajo po Din 1.— za besedo, se zaračuna enkratna pristojbina Din 5.— za štiro ali za dajanje naslova. Vsi ostali oglasi socialnega značaja se računajo po 50 par za vsako besedo. Enkratna pristojbina za štiro ali za dajanje naslova pri oglasih, ki se zaračunajo po 50 par za vsako besedo, znaša Din 3.—. Najmanjši znesek pri oglasih po 50 par za besedo, je Din 10.—, pri oglasih po 1 Din za besedo pa Din 15.—. Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpslati v pismu obenem z naročilom.

Potniki

Kdor išče mesto potnika, plača za vsako besedo 50 par; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. — Kdo sprejema potnike, plača besedo po 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (5)

Potnika

kolonialne stroke, tudi za izkušnje, 10 m za vsakih 3000 Din kavelje, sprejme dobro vplejana vrstica za Slovenijo. Donesi pod »Družabnik 88« na oglaševalski »Jutra« 38590-6

Zastopnika

se povzročijo, za obisk naših odjemalcev, 10 m za vsakih 3000 Din kavelje, sprejme dobro vplejana vrstica za Slovenijo. Donesi pod »Družabnik 88« na oglaševalski »Jutra« 38590-6

Sposoben trgovec

z velikim poznavanjem vsakega poslovanja, 10 m za vsakih 3000 Din kavelje, sprejme dobro vplejana vrstica za Slovenijo. Donesi pod »Družabnik 88« na oglaševalski »Jutra« 38590-6

Pouk

beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. — Kdo sprejema poučence, plača besedo po 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (4)

Večerni trg. tečaj

po Trgovskem učnem zavodu v Priljubljeni ul. 8/III. Zastek tečajev 16. okt. Informacije brezplačno pri vodstvu zavoda. 271-4

Instrukcije

za dijakino II. razr. rešila gimnazije proti košlu Pismene gimnazije in oglaševalski »Jutra« pod štiro »II. razred«. 39449-4

Učitelja angleščine

ki poučuje po najnovjši metodi, 10 m za vsakih 3000 Din kavelje, sprejme dobro vplejana vrstica za Slovenijo. Donesi pod »Družabnik 88« na oglaševalski »Jutra« 38590-6

Službo dobi

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (1)

Prodajalko

popolnoma vzdržano v modni stroki, sprejme takoj v Mariboru. Ponudbe z navedbo dosežanjega uspeha v Mariboru pod štiro »Moda«. 39392-1

Trg. pomočnika

govornostnega — starejšega, sprejme takoj večja trgovina mešnega blaga. Reklama se omo na vsakih 3000 Din kavelje, sprejme dobro vplejana vrstica za Slovenijo. Donesi pod »Družabnik 88« na oglaševalski »Jutra« 38590-6

Poslovojdjo

trg. nabavnice sprejme trgovino delovnih pridelnikov v Zagrebu. Kav. gov. 25—30.000 Din v gotovini. Plača deloma v rokavi. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Poslovojdja« — Zagreb. 39392-1

Šiviljo

belega perla, dobro delavko, sprejme v etalno službo. Istotam s pravnim učencem v oglaševalski »Jutra«. 39413-1

Mesar. pomočnika

mlečnega (bilo lelo izkušnega) sprejme. Naslov v oglaševalski »Jutra« 38590-6

Kroj. pomočnika

mlečnega, večšega velikih in malih kosov, sprejme takoj Jote Gaberček, Križje, Megojice 30. Gripe pri Zalcu. 39404-1

Izdelovalce rezov in orodja

(Schmitt u. Stenunmehrer) dobro izkušene išče tovarna kovinskih izdelkov v Savski banovini. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Kovinski izdelki«. 39396-1

Stalno službo

dobi takoj pod. prodajalka miselnih izdelkov, ki razpolaga s 3000 Din kavelje. — Vpisati v Selenburgovi ulici 6. 39425-1

Prodajalko

osmoletnega, s 3000—4000 Din kavelje, sprejme takoj v Celju in trafiko. Naslov pove oglaševalski »Jutra«. 39431-1

Prodajalko kruha

ki zna dobro računati, sprejme tako v Pretnari, Težka cesta 24. 39435-1

Pletilje

prvoletne sprejme takoj za stalno. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 39445-1

Kroj. pomočnika

dobro izkušene v velikih kosih, sprejme takoj v Pretnari, Križje, Škor. Jovomir 66. 39451-1

Kroj. pomočnika

samo dobro izkušene v velikih kosih, sprejme takoj v Pretnari, Križje, Škor. Jovomir 66. 39451-1

Prikojevalca

neovrtno modro sprejme Robinsk, produkcija čevljev, Manbor. 39466-1

Natakar. vajenca

sprejme hotel »Merano« v Mariboru. 39467-1

Brivskega pomočnika

sprejme takoj Matija Bukovčan, Celje, Slomskov trg. 39469-1

Vajenci ke

ki ima veselje do ročnega dela, sprejme v oglaševalski »Jutra«. 39467-44

Učenko

ki ima veselje do ročnega dela, sprejme v oglaševalski »Jutra«. 39467-44

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (2)

Natakarica

ki zna šivati in opravljati hitna dela, išče službo. — Naslov v oglaševalski »Jutra«. 39357-2

Slovenec

40 let star, samotojen trgovec na Dunaju, zmožen 30.000 Din kavelje, sprejme takoj v Jugoslaviji kot poslovodja, skladničnik ali elišno, eventualno gre kot družabnik h kakemu podjetju. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod štiro »Kav. gov. 25—30.000 Din v gotovini. Plača deloma v rokavi. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Poslovojdja« — Zagreb. 39392-1

Modist. pomočnika

išče službo tudi v Ljubljani — najraje v Celju, Mariboru ali Kranju. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod štiro »Moda«. 39392-1

Kontoristinja

z desetletno pisarn. prakso perfektna v slov. in nemški stenoigrafiji, hitra in zanesljiva strojopisnica, sprejme takoj v etalno službo. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Kovinski izdelki«. 39396-1

Šiviljo

belega perla, dobro delavko, sprejme v etalno službo. Istotam s pravnim učencem v oglaševalski »Jutra«. 39413-1

Mesar. pomočnika

mlečnega (bilo lelo izkušnega) sprejme. Naslov v oglaševalski »Jutra« 38590-6

Šofer

semek, 25 let star, zmehčan kot pomočnik v trgovini in drugih del. Išče primerno službo v kakih trgovini ali podjetju. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Zanesljiv in vztraten«. 39420-2

Dekle

pridno in pošteno, išče kot zvečanica mesto v pomoči gospodinjji — v Ljubljani. Naslov v oglaševalski »Jutra«. 39425-2

Verzirana uradnica

z dolgoletno prakso, samotojno delavka, hitra strojopisnica, išče namestitve za popoldanske ure. Cenj. ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Zanesljiv in vztraten«. 39425-2

Postrežnica

išče zaposlenje v 1/2 in 1/2 uro pop. Naslov pove oglaševalski »Jutra«. 39457-2

Korespondentka

arabšč., nem., franc., angli., nemško-slov. stenoigrafinja, hitra strojopisnica, zanesljiva in poveljiva, sprejme takoj v etalno službo. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Zanesljiv in vztraten«. 39461-2

Ključavničarski pomočnik

z veliko izkušnjo, sprejme takoj v etalno službo. Ponudbe na oglaševalski »Jutra«. 39468-2

Prodajalko

Oglasi trg. značaja vsa 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja vsa 5 Din beseda 50 par; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (6)

Otroška zibelka

glešana, in etalno (z dle Gaberček) agoodno napredaj v Knafličevi ulici 19/III. 37807-6

Pečl

izvraten patent, so valod ogrevalne zaloge zelo ugodno napredaj. Pove se v Nunski ulici 17. pritrilje deano. 39461-6

Čevljarji

Prodajalko, 30 let, žena, znanja in modra kopista, ena od strojev in razne druge stroje, vse v dobrem stanju, zelo poceni. Pojanila daje Obuća, Zagreb. Meriškeva ulica 35/II. 39405-6

Štedilnik

Hitroobilen in enostaven, z dobro obratno napredaj v Boigraški ulici št. 21. 39440-6

6 stolov

(Alldentsch) 2 metra dolgi, go klop, več okvirnih neobitnih in pokrajinskih slik ter drugo prodaj. — Na ogled pri mizarju Vinku Samcu, Tržiška cesta št. 2. 39459-6

Auto, moto

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (10)

Zadnji cilinder

z stolovim za motorno kolo odir, zamenjan za ljen, stari tip kupim. Ta koljine ponudbe na naslov Ivan Lesjak, Divulja kot Spita. 39379-10

Tovorni avto

Chevrolet, 1 1/2 tone, prodaj. odir, zamenjan za poltovornega ali kaj drugega. Sket, Stojnič. Ptuj. 39407-10

Poltovorni Ford

zamenjan za poltoro ali kaj drugega. Naslov pove oglaševalski »Jutra«. 39411-10

Avtolimuzino

sedemosežno, pripravno za predelavo v lahke tovornjake, prodaj. odir, zamenjan za poltoro ali kaj drugega. Sket, Stojnič. Ptuj. 39411-10

Radio

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (9)

Tricevni radio

z zvoničnikom in akumulacijo, tip Ingelen, še malo rabljen, na kratke in dolge valove, podam, oz. zamenjan za dve klaftri drv, za 200 kg krompirja in za 100 kg jabolk. Pismene ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod štiro »Zelo ugodno«. 39412-9

Kupim

Oglasi trg. značaja vsa 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja vsa 5 Din beseda 50 par; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (7)

En blok manufakture

za hranilno knjižico kopi Sket, Stojnič — Ptuj. 39410-7

Starinski lesenece

zredni virino etc. kupim. Ponudbe pod »Starinski« na oglaševalski »Jutra« 39462-7

Vrednote

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (35)

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah CERNE — juvelir Ljubljana, Wolfova ulica 3. 37807-6

Pohištvo

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (12)

Spalnico

novi (čisti) javor, imitacijski poceni prodaj. Bitene. Gosposka ulica št. 10. 39421-10

Oblacila

Trg. oglasi po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja vsa 5 Din beseda 50 par; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (18)

Smoking

malo nošen, problem. Oglaševalski »Jutra« v oglaševalski »Jutra« 39479-13

Kapital

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (16)

Vlogo

Ljubljanske kreditne banke 350.000 Din prodaj. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod »Vloge« 39323-16

Hranilno knjižico

Posejilnice Zagorje ob Savi, z vlogo 14.500 Din prodaj. Sket, Stojnič — Ptuj. 39409-16

Kot družabnik

vstopim v solidno podjetje. Ponudbe na oglaševalski »Jutra« pod štiro »Kranjski klet ali več«. 39448-16

Financijska družabnika

za prejem izvirno prevajalnice restavracije. Večkratna sigurnost na posnetu zamenjena. Kot delni kapital lahko služijo tudi hranilne vlogo pri takojšnjih zavodih. Naslov v oglaševalski »Jutra« 39473-14

Posest

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro pa 5 Din. (30)

100 hl ljutom